

REGULERINGSPLAN OG KONSEKVENSS- UTREDNING FOR ØRLAND HOVEDFLYSTASJON

*Temautredning arealbruk, lokal og regional
utvikling*

10.01.2014

Forsvarsbygg kampflybase

FORORD

Proessen med valg av nytt kampfly og senere valg av lokalisering av base for flyene har pågått over flere år. De politiske beslutningene om valg av nytt fly og baselokalisering er forankret i:

- Stortingets beslutning av 8. juni 2009 – valg av F-35 som nytt kampfly
- Stortingets beslutning av 14. juni 2012 – valg av Ørland som ny hovedbase og Evenes som framskutt base

Forsvarsbygg fikk i 2012 i oppdrag av Forsvarsdepartementet å bygge ut Ørland hovedflystasjon for å ta imot de nye kampflyene og legge til rette for at Forsvaret kan gjennomføre effektiv utdanning og trening fra Ørlandet, og å forberede Evenes som framskutt base. Forsvarsbygg sitt oppdrag er forankret i IVB LTP 2013-2016.

Den nåværende virksomheten med dagens F-16 fly skal opprettholdes og utvides mens utbyggingen av basen pågår. F-16 flyene vil bli utfaset parallelt med at F-35 flyene innføres.

Utbygging av basen og anskaffelsen av nye kampfly har et stort investeringsomfang og vil medføre konsekvenser for lokalsamfunnet. Bygge- og anleggsvirksomhet forventes å pågå fra 2014 til ca 2020. Utbyggingen vil bli gjennomført i henhold til en reguleringsplan som etter planen skal vedtas av Ørland kommune.

Reguleringsplanen skal gi de nødvendige rammer for forsvarets definerte behov som er bygg og anlegg for to skvadroner med F-35 og andre beslektede flyttinger, og mulige fremtidige behov, nærmere beskrevet i planbeskrivelsen. Planen skal videre legge til rette for nødvendig baneanlegg, flytting og oppgradering av dagens vakt og administrative område.

På grunn av tiltakets omfang fastsatte Ørland kommunestyre et program for plan- og utredningsarbeidet i møte den 23. mai 2013. Planprogrammet fastsatte utredningsomfang- og tema som følge av tiltakets samlede konsekvenser for miljø og samfunn i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser.

Temarapportene som er utarbeidet på grunnlag av planprogrammet omhandler i hovedsak konsekvenser av den utbyggingen som er besluttet inne på basen, samt konsekvenser av driften med det nye flyet. Naturlig fremtidig utvikling av basen er i mindre grad berørt. Utredningen beskriver konsekvensen av tiltaket sammenliknet med dagens situasjon med én F-16 skvadron og anlegget slik det framstår i dag.

Temarapportene er utarbeidet i en åpen prosess der både Ørland kommune, fagmyndigheter på regionalt nivå, ulike interessegrupper og enkeltpersoner har medvirket underveis. I tillegg til lovpålagt medvirkningsprosess i forbindelse med fastsetting av planprogrammet har det vært holdt orienterende møter og åpne plandager om konsekvensutredningen både i mars, juni og september. I september ble foreløpige utgaver av temarapportene presentert og gjort offentlig tilgjengelig. Både lokale og regionale myndigheter, interessegrupper og enkeltpersoner ble oppfordret til å komme med skriftlige innspill. Mottatte innspill er gjennomgått og har bidratt til den videre bearbeiding av rapportene.

De endelige temarapportene danner grunnlag for en samlet konsekvensutredning, som inngår i planbeskrivelsen for reguleringsplanen. Temarapportene følger som en del av reguleringsplanen for Ørland hovedflystasjon.

Foreliggende temarapport omfatter utredning av tiltakets konsekvenser for arealbruk, lokal og regional utvikling. Utredningene er gjennomført for Forsvarsbygg av konsulentgruppen ALM – Asplan Viak AS, LPO arkitekter og Multiconsult AS.

Oslo, 10.01.2014

Olaf Dobloug
Direktør Forsvarsbygg kampflybase

INNHOOLD

1	SAMMENDRAG	7
1.1	Metode.....	7
1.2	Tiltak- og influensområde	7
1.3	Konsekvensvurdering.....	7
1.4	Avbøtende tiltak	10
2	TILTAKSBESKRIVELSE.....	11
2.1	Basens indre organisering	11
2.2	Rullebanelengde	11
2.3	Endring i aktivitetsomfang	11
2.4	Endring i avgangsmønster	11
2.5	Illustrasjon av tiltaket	13
3	TILTAKS - OG INFLUENSOMRÅDE	15
4	OM DELUTREDNINGEN	17
4.1	Avgrensning av fagområdet	17
4.2	Nasjonale, regionale og lokale mål og retningslinjer	17
4.3	Planprogrammets krav.....	18
5	METODE OG DATAGRUNNLAG	21
5.1	Befolkningsprognose og næringsutvikling	21
5.2	Arealbruk.....	24
6	KONSEKVENSER	25
6.1	Befolkningsutvikling.....	25
6.2	Sysselsetting	35
6.3	Pendling.....	36
6.4	Boligbyggebehov	36
6.5	Forholdet til andre prognoser	37
6.6	Arealbehov til rullebaneforlengelse	38
6.7	Arealbruk og støy.....	40
6.8	Restriksjoner.....	44
6.9	Klauserings- og sikringssoner som påvirker arealbruk	45
6.10	Konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønster	45
6.11	Konsekvenser i anleggsperioden	46
7	AVBØTENDE TILTAK	47
8	REFERANSER OG KILDER	49

1 SAMMENDRAG

1.1 Metode

I denne utredningen om lokal og regional utvikling og arealbruk er to deltema, som i planprogrammet er omhandlet separat, slått sammen. Konsekvensutredningen er gjennomført med henblikk på å utrede de krav som er satt til disse temaene i planprogrammet.

Den regionaløkonomiske modellen Panda er anvendt for beregninger og analyse av demografisk utvikling, pendling, sysselsetting og boligbyggebehov. Det er lagt til grunn en prognosehorisont fram til 2030, beregningene tar utgangspunkt i befolkningsprognose fra SSB (4M) publisert juni 2012.

Arealbruksvurderinger baserer seg i på digitale kartdata, spesielt digitalt markslagskart, reguleringsplaner og kommuneplaner.

I denne rapporten har vi avgrenset omtalen av konsekvenser til vurderinger av områder for bolig- og næringsformål. Arealmessige konsekvenser av tiltaket som landbruk og infrastruktur er omhandlet i egne rapporter. Konsekvenser for befolkning og offentlige myndigheter knyttet til helse og støy er også omtalt i egne rapporter.

1.2 Tiltak- og influensområde

Ørland hovedflystasjon dekker i dag et areal på nær 6100 daa. Dagens areal for Ørland hovedflystasjon eies av Staten v/Forsvarsdepartementet og forvaltes av Forsvarsbygg. 3400 daa dyrka jord innenfor flystasjonen drives av 11 gårdbrukere på leiekontrakt.

Tiltaksområdet er arealet innenfor planavgrensningen og består av de områder som blir direkte påvirket av arealbeslag av den planlagte utbyggingen, dvs. dagens arealer for Ørland hovedflystasjon og de utvidelser og grensejusteringer forlengelsen av rullebanesystemet og andre installasjoner krever. Tiltaksområdet har et totalareal på ca 6900 daa. Den planlagte forlengelsen av rullebanesystemet i nord legger til rette for en forlengelse på 600 meter. Utvidelsen berører arealer som er dyrka mark.

Kommunene Ørland og Bjugn utgjør et felles bo- og arbeidsmarked med stor intern pendling.

De demografiske analysene har tatt utgangspunkt i de to kommunene som én region. Kommunene har felles utfordringer og krever felles løsninger. Uavhengig av den aktuelle kommunesammenslåingsprosessen, er det naturlig å se på hvordan tiltaket kan ha en innvirkning på lokal og regional utvikling i de to kommunene som en helhet. Ørland hovedflystasjon ligger i Ørland kommune og innbyggerne her vil i større grad bli direkte berørt av utvikling av kampflybasen. Det vil derfor være noe mer fokus på Ørland, men Bjugn og kommunesenteret Botngård kan også merke effektene av økt befolkning.

Områder som ligger innenfor gul og rød støysone inngår i influensområdet for arealvurderingene. Dette betyr at konsekvenser for arealbruk også i Agdenes kommune vurderes og omtales.

1.3 Konsekvensvurdering

Befolkningsutvikling

Grunnprognosen er tilnærmet lik SSBs prognose fra 2012 alternativ 4M og tilsier en befolkning på 10845 personer i 2030 til sammen i Ørland og Bjugn, gitt videreføring av dagens aktivitet på Ørland hovedflystasjon. Prognose med utbygging av Ørland hovedflystasjon tilsier 12050 personer i 2030. Det vil altså si at en utbygging vil kunne føre til en ekstra vekst i de to kommunene på i alt ca 1200 personer i 2030. I tillegg kan det på sikt også komme til nye funksjoner på Ørland Hovedflystasjon som vil bidra til noe større

vekst. Et lokalt næringsliv som i større grad enn i dag kan utnytte leveransebehovet til Ørland Hovedflystasjon vil også kunne bidra med til befolkningsvekst.

Om tiltaket – etablering av kampflybase for F35 med tilhørende deler av oppdraget – ikke var blitt lagt til Ørland, ville sannsynligvis befolkningsutviklingen i regionen blitt betydelig lavere enn grunnprognosen eller befolkningsutviklingen kunne blitt negativ. Grunnprognosen forutsetter at dagens situasjon fortsetter selv om dette ikke ville vært et realistisk alternativ.

Med denne utviklingen vil dagens kapasitet for barnehageplasser være fylt opp innen 2020, og for barneskolen i perioden 2017 – 2019. Skolekapasiteten på ungdomstrinnet vil være tilfredsstillende i hele perioden.

En følge av utbyggingen er en særlig vekst i aldersgruppene mellom 30 og 40 år.

Antallet eldre øker prosentvis aller mest uavhengig av utbyggingen; det vil uansett utbygging være en generell samfunnsutfordring å legge til rette med gode bo- og omsorgstilbud for denne gruppen.

Sysselsetting

Fra 2012 til 2030 forventes en økning på i alt 550 i direkte årsverk på flystasjonen eller i nær tilknytning til flystasjonen. Antall ansatte kan være høyere. I dette tallet er også inkludert lokale årsverk i utbyggings- og driftsfasen og en viss konsumeffekt.

Samlet sett vil den forventede vekst i sysselsettingen bli fanget opp i planlagte områder for næringsutvikling og ved sentrumutvikling i Brekstad og Botngård. En beskjeden andel av veksten vil være konsumgenerert, dvs. salg av varer og tjenester internt i regionen til befolkningen.

Pendling

Statistikk for 2011 viser at det er betydelig intern pendling mellom Bjugn og Ørland. Bjugn har en utpendling på ca 750 hvorav 370 går til Ørland. Ørland har en utpendling på 650 hvorav 220 pendler til Bjugn. Ser vi bort fra interntpendlingen mellom kommunene, har regionen en brutto utpendling på vel 800 personer. Regionens innpendling er mellom 250 og 300. Av regionens ca 4500 sysselsatte, dekkes en liten andel på ca 280 ved innpendling. Det antas at ansatte i Forsvaret utgjør en vesentlig andel av dem. Generelt gjelder at offentlig statistikk for sysselsetting i offentlig sektor (staten) kan være feil i kommuner med tungt innslag av Forsvaret. Det skyldes at Forsvaret ikke registrerer sine ansatte til aktuelt tjenestested. Forsvarets ansatte fordeles av SSB etter hvor de forsvarsansatte er bostedsregistrert i folkeregisteret. Dermed blir også generelle pendlingstall påvirket.

Våre opplysninger om pendling blant forsvarsansatte bygger på personelldatabase for Luftforsvaret. Luftforsvaret beregnet dette i forbindelse med FDs vurdering av lokalisering av kampflybasen.

Det er lagt til grunn en vesentlig høy andel pendlere blant ansatte i Forsvaret i framtida. Opp mot to tredeler av Forsvarets ansatte forventes å pendle de første årene. Etter hvert kan det tenkes at denne andelen vil falle til om lag halvparten. En andel av yngre befal som avtjener pliktår melder flytting, men er ofte ikke i familiesituasjon. De er dermed nærmest å sammenlignes med innpendlere i relasjon til lokalt konsum.

Boligbygging

Fram til 2030 må det bygges om lag 1350 boliger i alt i de to kommunene Ørland og Bjugn. Dette tilsvarer gjennomsnittlig 70 boliger per år. Dette inkluderer både det alminnelige behov for nye boliger og tilleggsbehovet som følge av Kampflybasen.

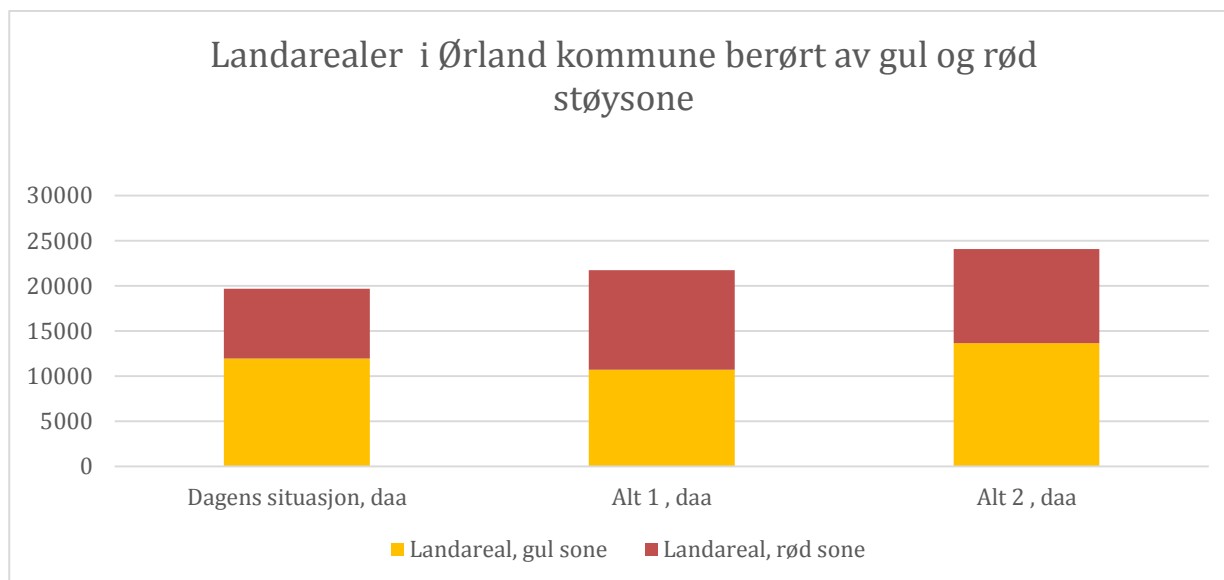
Arealbeslag

Utvikling av Ørland hovedflystasjon for F-35 og som hovedbase for Luftforsvaret medfører et økt arealbehov. Det er behov for å forlenge rullebanen med inntil 600 m. I tillegg krever også utvikling av noen

av dagens funksjoner ekstra arealer. Til sammen viser forslag til reguleringsplan et samlet behov for nye arealer på ca 655 daa. Av dette vil ca 225 daa bli disponert for nevnte utbyggingsformål. Resten av arealene, ca 430 daa, vil fortsatt være dyrkbart. Det henvises ellers til egen temarapport om Landbruk.

Konsekvenser for arealbruk som følge av støy

Samlet sett vil landareal beliggende innenfor gul og rød støysone i Ørland kommune bli større enn i dagens situasjon. Det foreligger to alternative utflyvmønstre fra flystasjonen, alternativ 1 og alternativ 2. Disse berører landområdene forskjellig og får forskjellige støymessige konsekvenser, se figur nedenfor.

Figur 1-1 Arealbelastning landareal (daa).

I dagens situasjon er 7700 daa berørt av rød støysone og 12000 daa av gul støysone. Både Brekstad og Uthaug ligger i gul støysone i dag. I alternativ 1 øker landarealet berørt av rød sone med 3300 daa i forhold til dagens situasjon, mens landareal berørt av gul sone reduseres med 1250 daa. I alternativ 2 øker landareal berørt av rød sone med 2700 daa, og berørt av gul støysone med 1700 daa. Både Brekstad og Uthaug vil fortsatt ligge i gul støysone.

Konsekvensene vil være stor for jordbruksområdene, særlig i alternativ 1. Se egen temarapport for landbruk. Det er igangsatt flere prosjekter for omstilling i landbruket i Ørland, disse koordineres av kommunen i nært samarbeid med Forsvarsbygg. Forsvarsbygg vil samarbeide med kommunen for blant annet å tilby erstatningsarealer og evt. makeskifte for å avbøte tapene.

De støymessige konsekvenser av alternativene er nærmere beskrevet i temarapporter om Støy, Befolkningens helse, Landbruk, Naturmiljø og Nærmiljø og friluftsliv.

Arealbrukskonsekvenser som følge av restriksjoner

Hinderrestriksjoner er gitt av regelverk (Luftfartstilsynet, 2006). For rullebanen på flystasjonen gjelder en restriksjonssone i en radius på 4 km og 45 m over rullebanens horisontalplan. Innenfor denne sonen kan det ikke oppføres installasjoner som bryter restriksjonsplanet. Forskjellen mellom alternativene er uvesentlig.

Klausulerings- og sikringssoner som påvirker arealbruk

I forbindelse med militære anlegg i nord vil det bli pålagt sikkerhetssoner som omfatter landbruksarealer utenfor planområdet. Disse vil bli fastsatt i kommuneplanen.

Videre vil det utenfor Ørland hovedflystasjon være arealer som må varsles som fareområder. Dette er overflygingssoner knyttet til de traseer som blir fastlagt som ut- og innflyvningssoner. I disse vil opphold innebære risiko for hørselskade uten bruk av verneutstyr. Faresonene må innarbeides i kommuneplanen.

Konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønster

Generelt vil kommunen tilføres en positiv vekst som følge av utbyggingen av flystasjonen. Den demografiske utviklingen tilsier et boligbyggingsbehov på ca 70 boliger pr. år fram mot 2030. I den grad det bygges hybler og kvarter inne i leiren for å imøtekomme behovet for boliger til ukependlere, er dette ikke inkludert i boligbyggebehovet i kommunene. Tallet inkluderer eventuelle boliger som vil bli tilbudt kjøpt opp som følge av støykonsekvenser og som må erstattes.

Ørland kommune er i gang med revisjon av kommuneplanen og har igangsatt stedsutviklingsprosjekter for Brekstad. Kommunesenteret i Ørland kommune har potensiale for vekst og positiv utvikling både mhp næring og boligutvikling.

På Uthaug blir et eksisterende område regulert til bolig- og industriområde berørt av rød sone. Ingen områder for framtidig bolig- og næringsutvikling berøres av rød sone.

I Bjugn kommune er det i kommuneplanen lagt til rette med arealer for sentrumsfunksjoner i Botngård. Kommunen har også lagt til rette for en arealbruk som tilsier en reservekapasitet på 450 boliger mhp beregnet boligbehov i 2025.

Samlet sett har regionen disponible arealressurser for bolig- og næringsformål. Gjennom gode planprosesser vil kommunene kunne legge godt til rette for å sikre arealer for fremtidig bolig- og næringsutvikling som støtter opp om nasjonale, regionale og lokale mål for lokal og regional utvikling.

Konsekvenser for sysselsetting i anleggsfasen

En opptrapping av lokale årsverk i utbyggingsfasen kan utgjøre opp mot 100 sysselsatte på det meste, men vil trappes ned når anleggsfasen er over. Denne gruppen vil bli rekruttert fra regionen og kan skrives seg fra noe mer innpendling og mindre utpendling, noe mer innflytting og mindre utflytting i en periode og redusert arbeidsledighet. Denne gruppen kommer i tillegg til entreprenørenes arbeidskraft.

Dette vil ikke kreve tilrettelegging for bolig- og næringsformål utover det kommunen likevel bør gjøre for å sikre sysselsetting i driftsfasen.

1.4 Avbøtende tiltak

Plantiltak

En viktig oppgave for de to kommunene er tilrettelegging for arbeidsplasser og attraktive boområder.

Det er viktig å sikre nok arealressurser til bolig- og næringsutvikling, og at dette blir attraktive områder med et differensiert tilbud til ulike grupper. Samlet sett har ikke Bjugn og Ørland kommune mangel på arealressurser til bolig- og næringsformål. I hvilken grad man forvalter disse ressursene med hensyn på å nå målsetninger for arealutvikling forankret i nasjonale, regionale og lokale strategier og programmer, vil være opp til myndighetene i planprosesser regionalt og på lokalt hold.

Kommunene bør som følge av dette arbeide for å tiltrekke seg flere dyktige fagfolk innfor byggesak, planlegging og prosjektledelse, og starte opp planarbeider og investeringer i nødvendig infrastruktur før de største demografiske endringene inntreffer.

2 TILTAKSBESKRIVELSE

I henhold til planprogrammet omfatter prosjektet for F-35 40-45 000 m² ny bygningsmasse og ca 25 000 m² ombygging og modernisering av eksisterende bygningsmasse. I tillegg kommer infrastruktur og rullebaneforlengelse. Dette er 1. etappe i en langsiktig utvikling av Ørlandet Hovedflystasjon. Som en del av F-35 utbyggingen skal det også tilrettelegges for 250 hybler/kvarter hvorav ca. halvparten utenfor baseområdet og ca. 60 leiligheter lokalisert i nærområdet til basen. Konsekvensutredningen omfatter ikke de boligene som lokaliseres utenfor basen.

2.1 Basens indre organisering

Basens indre organisering i fremtidig situasjon bygger i all hovedsak videre på dagens hovedstruktur. Inndeling i administrativt og operativt område videreføres og man gjenbruker så store deler av dagens infrastruktur og bygningsmasse som mulig. Forutsetningen om at F-16 skal driftes samtidig som F-35 fases inn, er en av årsakene til at hele F-35-området anlegges som et nytt område. I tillegg er det valgt å flytte dagens hovedvakt et stykke nordover, og her legge til rette for utvidelse og fortetting av dagens administrative område.

2.2 Rullebanelengde

Eksisterende banesystem har i dag en rullebane på 2 714 meter. Dagens rullebane og tilhørende operative flater, ivaretar behovene for dagens virksomhet ved Ørland flystasjon.

Krav til rullebanelengde er ikke endelig avklart. Luftforsvarsstaben LST har imidlertid kommet med en anbefalt rullebanelengde på ca. 3300 meter, gitt ut fra tekniske hensyn og vurdering av operativ sikkerhet. I arbeidet med temautredningene er det derfor tatt utgangspunkt i en framtidig rullebanelengde på 3300 meter, med forlengelse av eksisterende rullebane i nordlig retning. Fordi dagens rullebane ikke forventes å tilfredsstille kravene til framtidig operativ sikkerhet, er dette ikke tatt med som et eget alternativ i temautredningene, med unntak av i Temautredning støy.

2.3 Endring i aktivitetsomfang

Flyaktiviteten ved Ørland hovedflystasjon forventes å bli doblet i framtida sammenliknet med dagens situasjon. Dagens driftsmønster, som typisk innebærer to økter med avgang for jagerfly pr dag, en før og en etter lunsj, forventes å bli videreført også i framtida. I perioder med øvelser er det i større grad aktivitet også med jagerfly på ettermiddag og kveld.

I framtidig situasjon er det lagt til grunn 4730 avganger per år med norske F-35 ved Ørland hovedflystasjon. Dette er det antall avganger med norske F-35 som er lagt til grunn i Forsvarsdepartementets utredning for lokalisering av nye kampfly fra 2011.

Videre er det i framtidig situasjon lagt til grunn alliert trening med 1600 jagerflyavganger per år hvorav 25 % med utenlandske F-35. Dette tilsvarer aktivitetsnivået på alliert trening i 2012.

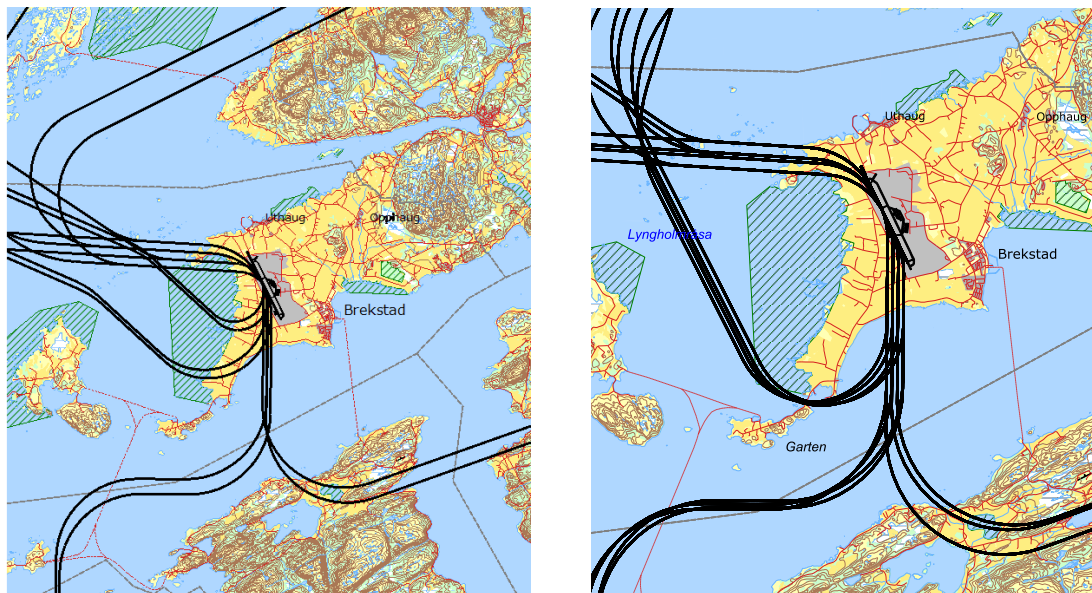
Aktivitetsnivå fra annen flytrafikk enn jagerfly og døgnfordeling av denne trafikken er basert på statistikken fra 2012. For mer detaljert beskrivelse av dette vises til Temarapport støy.

Framtidig aktivitetsomfang, lagt til grunn for utredningen, er avklart og forankret hos Luftforsvarsstaben LST og i Forsvarsdepartementet.

2.4 Endring i avgangsmønster

F-35 gir i gjennomsnitt ca. 10 dB høyre lydnivå enn F-16. Lydnivå og flymønster for flyet er bestemmende for det støyavtrykket flyet avgir. Omlegging av flymønsteret har vært en forutsetning for valg av Ørland som

hovedbase, fordi dette bidrar til å gi færre støyutsatte enn det F-35 med dagens flymønster ville gitt. Arbeidet med omlegging er gjennomført i samarbeid med flyoperativt miljø på Ørland og F-35 programmet, samt at arbeidet med konsekvensutredningene i tillegg har vist behov for ytterligere optimalisering. Det vurderes nå 2 alternativer mht. avgangsmønster. Alternativene er vist i figurene nedenfor. For nærmere beskrivelse av flymønster lagt til grunn for utredningene vises til Temarapport støy. Disse er justert i forhold til opprinnelig beskrivelse i planprogrammet.

Alt. 1 til venstre; Flyavganger mot nord med sving vest ved 200ft høyde, flyavgang mot syd med sving ved 200ft høyde. 1/3 av avganger som skal i sydlig retning rutes mot syd.

Alt. 2 til høyre; Flyavganger mot nord med sving vest ved 400ft høyde, flyavgang mot syd med sving hhv. ved 200ft og 400ft høyde. Sydlige avganger fordeler seg med traséer over Gartbrua for de som skal i nordlig retning og avganger midtfjords med fordeling hhv mot syd og øst.

2.5 Illustrasjon av tiltaket

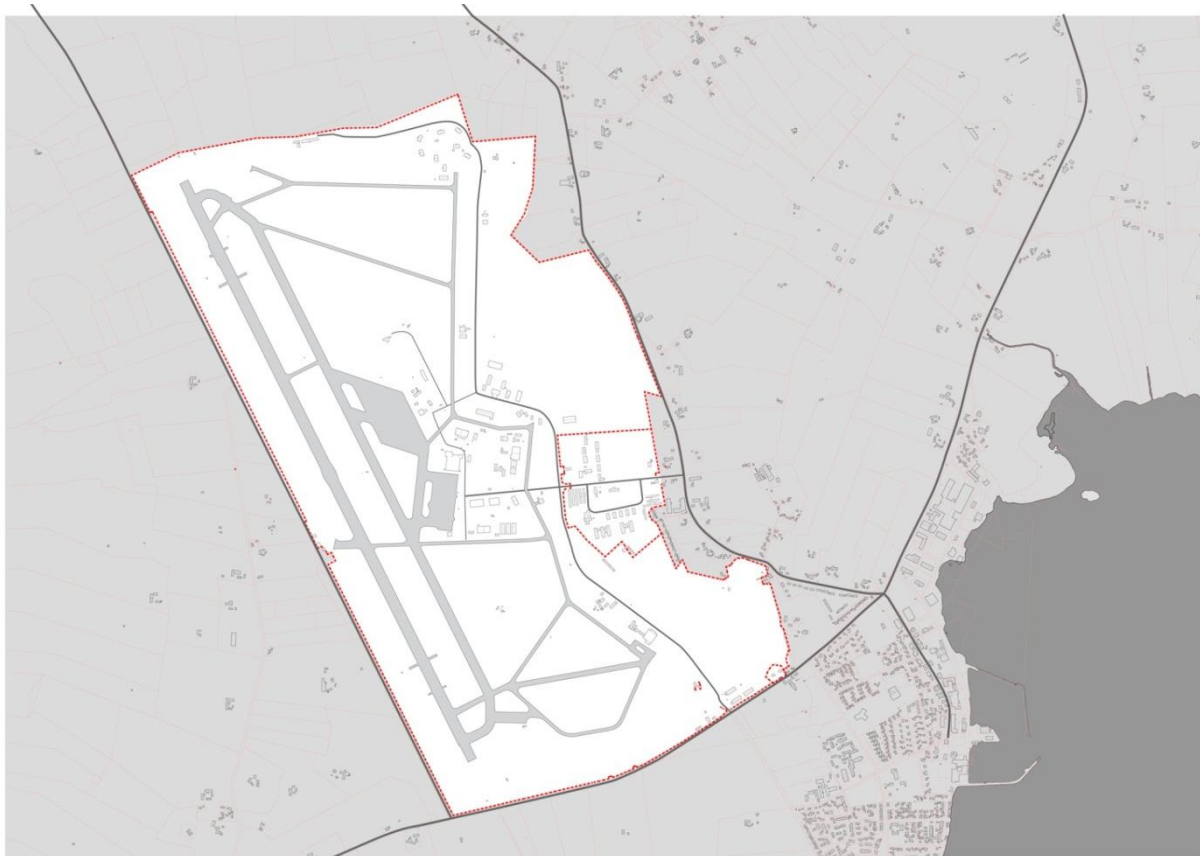

Figur 2-1: Foreløpig illustrasjon av tiltaket.

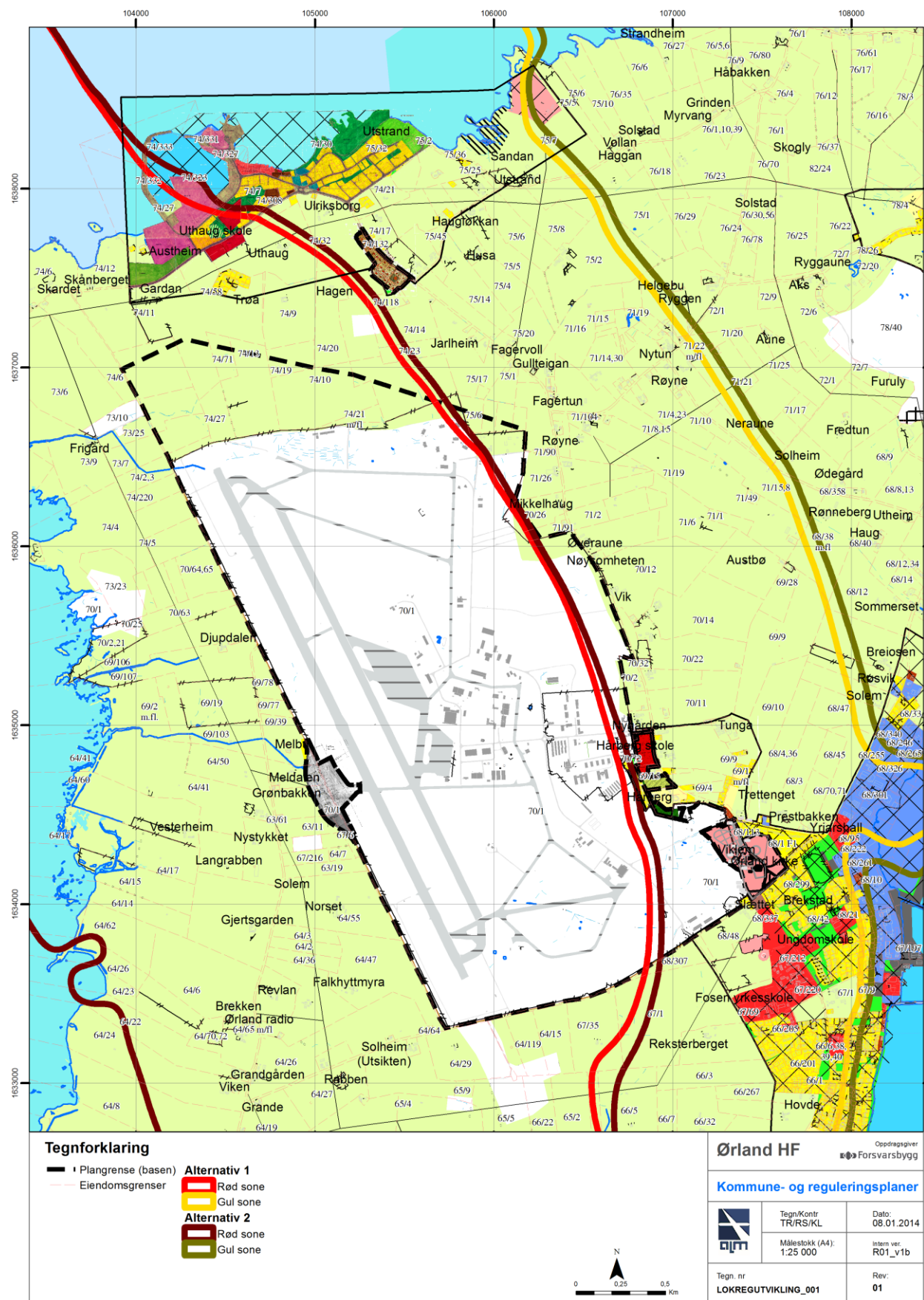
3 TILTAKS - OG INFLUENSOMRÅDE

Kommunene Ørland og Bjugn har et felles bo- og arbeidsmarked med stor intern pendling. De demografiske analysene har tatt utgangspunkt i de to kommunene som en region. Kommunene har felles utfordringer og krever felles løsninger. På grunn av den geografiske nærheten, er det også naturlig å se på hvordan tiltaket kan ha en innvirkning på lokal og regional utvikling både i Ørland og i Bjugn. Ørland hovedflystasjon ligger i Ørland kommune og innbyggere her vil bli mest direkte berørt av utvikling av kampflybasen, derfor vil det være noe mer fokus på Ørland, men Bjugn og kommunesenteret Botngård vil også merke effektene av økt befolkning

Områder som ligger innenfor støysonene vurderes. Dette betyr at arealbruk utover Bjugn og Ørland kommune også omtales. Tarva (skytte- og øvingsfelt) behandles i egen sak.

Figur 6 Ørland hovedflystasjon i dagens situasjon | basens utstrekning

Figur 3-1 Kart som viser tilliggende, vedtatte kommune(del)- og reguleringsplaner med støysoner for alternativ 1 og alternativ 2

4 OM DELUTREDNINGEN

4.1 Avgrensning av fagområdet

Denne konsekvensutredningen omhandler:

- 1) Deltema lokal og regional utvikling.
- 2) Deltema arealbruk.

Disse to deltemaene er i planprogrammet (Forsvarsbygg kampflybase, 2013) beskrevet som to separate deltema. For å svare ut planprogrammets krav om å vurdere konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønster, er disse to temaene utredet i sammenheng.

I og med at størsteparten av de direkte inngrepesmessige virkningene er dyrket mark, overlapper temaet arealbruk i stor grad med temaet landbruk. Temaet landbruk er gjennomført som en egen konsekvensutredning, se temarapport for landbruk.

Utfordringer knyttet til demografiske endringer har også konsekvenser for befolkningens helse og for utbygging av infrastruktur. Disse utfordringene er nærmere beskrevet i egne temarapporter for befolkningens helse og trivsel, og for infrastruktur, vegnett og transportsystem.

Konsekvenser for arealbruk som følge av støy er omhandlet i denne rapporten, men kilden for de beskrivelsene som foreligger her er hentet fra temarapport støy.

4.2 Nasjonale, regionale og lokale mål og retningslinjer

Nasjonale mål og retningslinjer

Det foreligger en rekke nasjonale mål og føringer som har konsekvenser for regional utvikling og arealbruk.

I denne temarapporten vil vi trekke frem «Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging».

Retningslinjene for samordnet areal- og transportplanlegging skal bidra til at arealbruk og transportsystemer planlegges for en effektiv og bærekraftig utvikling av tettsteder. Det vil si å planlegge et utbyggingsmønster som bygger oppunder sentrum, legger til rette for effektiv transport og unngår nedbygging av verdifulle områder.

Andre nasjonale mål og retningslinjer som vil ha føringer for arealbruk er jordloven, vannressursloven, naturmangfoldloven, statlig retningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene og retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). Mål og føringer for disse områdene er behandlet i egne temarapporter.

Regionale mål og retningslinjer

Strategi for Arealbruk i Sør-Trøndelag (Sør-Trøndelag fylkeskommune, 2013) vil omfatte regionale prinsipper/retningslinjer for arealbruk for tematikk relatert til by/tettsted, kystområder, fjell og utmark. Dette arbeidet er igangsatt med planlagt vedtak 1. halvår 2014.

Lokale mål og retningslinjer

Ørland kommune

Etter vedtaket om å etablere kampflybasen i Ørland kommune har Ørland kommune valgt å utvikle en planstrategi og et planprogram parallelt. Planstrategien ble sendt på høring våren 2013. (Ørland kommune, 2013) .

I planstrategien for Ørland heter det at: *«Det er et overordna mål å få lagt til rette for at flest mulig skal kunne bosette seg i kommunen, noe som også vil medføre store utfordringer for både de kommunale tjenester og økt press på arealressursene.»* Kommunen skriver også: *«Det er viktig for kommunen å sikre at så mange som mulig av våre nye arbeidstakere på Ørland Hovedflystasjon får muligheter til å bo og arbeide i kommunen og at de opplever stor trivsel i fritiden. Arbeid er fortsatt en avgjørende faktor for hvor folk bosetter seg, men også gode boliger, tilgang til tjenester, nærhet til familie samt steds- og miljøkvaliteter er faktorer som påvirker valg av bosted.»*

I planstrategien heter det at det skal utarbeides felles utviklingsstrategier for Bjugn og Ørland mot 2020 . Dette er bl.a fulgt opp gjennom et felles utredningsarbeid om konsekvenser av mulig kommunesammenslåing (Telemarksforskning, 2013). I felles kommunestyremøte 12.06.13 mellom Ørland og Bjugn kommune ble rapporten behandlet og det ble vedtatt videre prosess om dette.

Bjugn kommune

I planstrategien for Bjugn kommune (Bjugn kommune, 2010) heter det: *«Kommunen ønsker å stabilisere folketallet på dagens nivå og sikre en livskraftig bosetning i alle deler av kommunen blant annet gjennom arealforvaltning og infrastruktur».* Om næringsliv og sysselsetting vil kommunen at *«Kommunen vil bidra til at det kan skapes nye arbeidsplasser på grunnlag av lokale fortrinn, ny teknologi og kommunikasjon og utvikling av eksisterende næringsvirksomhet. Samarbeid med de sterke fag- og utdanningsmiljøene i Trondheim må utvikles.»*

I kommuneplanens arealdel for Bjugn kommune (Bjugn kommune, 2013) er det vedtatt en målsetting om at kommunen skal tilrettelegge for at flest mulig tilknyttet Ørlandet Hovedflystasjon skal etablere seg i Bjugn. Arealforvaltningen skal legge til rette for nye og miljøvennlige boområder, barn og unges interesser skal vektlegges. Næringsarealer og infrastruktur skal tilpasses et framtidsrettet næringsliv.

Bjugn kommune har en klar målsetting om at arealforvaltningen skal skje innenfor prinsippene om bærekraftig utvikling.

4.3 Planprogrammets krav

Planprogrammets krav til utredning av lokal og regional utvikling

Planprogrammet (Forsvarsbygg kampflybase, 2013) gir følgende føringer for hva som skal utredes:

Det skal gis en vurdering av hvordan utbyggingen vil påvirke befolkningsutvikling, sysselsetting og stedsutvikling.

Influensområdet skal beskrives.

Det skal utarbeides prognoser for befolkningen på Ørland og Bjugn, fordelt på aldersgrupper som effekt av etablering av kampflybase på Ørland. Det må gjøres faglige begrunnede forutsetninger om tilflytting til Ørland og Bjugn og sannsynlig pendlingsaktivitet fra andre kommuner. Generell statistikk og Forsvarets erfaringstall samt tidligere utredninger for FD kan benyttes her.

Med utgangspunkt i prognosene skal det gis en kort oppsummering av utfordringer kommunene Ørland og Bjugn står over på kort og lengre sikt. Det gis en enkel analyse av behovet for utbyggingsareal til boliger, næringsformål, offentlige tjenester og annen sentral infrastruktur knyttet til dette (skole, barnehager).

Arealbruk og utbyggingsmønster: Det skal utredes hvordan utbyggingen bygger opp under kommuneplaner og fylkesplan, og om den på annen måte kan påvirke framtidig utbyggingsmønster i Ørland kommuner og nabokommuner. Andre forhold som kan ha betydning for økonomisk aktivitet og sysselsetting i Ørland kommune og nabokommuner, vil bli vurdert.

Metode:

Utbyggingsfasen: Prosjektet vil i utbyggingsfasen skape et stort antall midlertidige arbeidsplasser primært innen bygge- og anleggssektoren – arbeidsplasser som i stor grad vil bli dekket av innpendling.

Driftsfasen: Etter at utbyggingsfasen er over og Ørland hovedflystasjon er utviklet til hovedbase for nye kampfly, vil Forsvarets virksomhet øke sammenlignet med dagens nivå. Samtidig vil midlertidige arbeidsplasser bli lagt ned. Sysselsettingseffekten i driftsfasen vil primært bestå av sysselsatte innen Forsvaret og sysselsetting i bedrifter som leverer varer eller tjenester til Forsvaret.

Verktøy: Pandamodellen

Aktuelle utredningshorisont bør være mot 2030, ca 10 - 12 år etter oppstart av driftsfasen.

Konsekvenser for utvikling av bomiljø i landbruksområder vurderes i samråd med fylkeslandbrukssjefen. (Dette omhandles i egen temarapport for landbruk)

Planprogrammets krav til utredning av arealbruk

Planprogrammet (Forsvarsbygg kampflybase, 2013) angir at det skal utredes endret arealbruk som følge av:

- *Forlengelse av rullebane*
- *Støy*
- *Rullebanesystem med restriksjoner*
- *Klauserings- og sikringssoner som påvirker arealbruk*
- *Konsekvenser i anleggsperioden*

Forskjellen mellom alternativene er avgangsprofiler og flymønster. Dette gir en forskjell i støysoner.

5 METODE OG DATAGRUNNLAG

Konsekvensutredningen er gjennomført med henblikk på å utrede de krav som er satt til utredninger i planprogrammet for deltemaene arealbruk og lokal og regional utvikling.

5.1 Befolkningsprognose og næringsutvikling

I forbindelse med utarbeidelse av befolkningsprognoser er følgende forutsetninger lagt til grunn:

Tatt utgangspunkt i informasjon mottatt fra LST (februar 2013) om forventet opptrapping av Forsvarets aktivitet på Ørland hovedflystasjon.

- Overføring av F 16 fra Bodø til Ørland hovedflystasjon
- Anlegg og utbygging av Ørland hovedflystasjon for F-35 og andre deler av utbyggingsetapper gitt i eget oppdrag i iverksettingsbrev etter stortingsvedtaket i juni 2012
- Oppstart og drift av F35
- Beregnet virkninger av konsum som følge av økt befolkning, innpendlere og vernepliktige skjønnsmessig.
- Beregnet virkninger av økte underleveranser til Ørland hovedflystasjon i anleggs- og i driftsfase.
- Tatt hensyn til behov for ca 100 erstatningsboliger.
- Nye funksjoner lagt til Ørland hovedflystasjon – skole, tyngre flyvedlikehold med mer. Dette er funksjoner som foreløpig ikke er bestemt, men som er mulige i en videre utvikling av basen. I beregningene er dette konkretisert med en skjønnsmessig økning med 100 årsverk i tillegg til funksjonene over.

Den regionaløkonomiske modellen Panda er anvendt for beregningene. Den beregner samvirke mellom økt økonomisk aktivitet og befolkningsutvikling.

Det er lagt til grunn en prognosehorisont fram til 31.12.2030. Ved sammenligning med for eksempel SSBs prognoser må det tas hensyn til at SSB bruker 01.01 i året som tidspunkt, mens det her er nyttet 31.12 som telletidspunkt. 31.12.2030 tilsvarer altså SSBs 01.01.2031.

Da prognosene ble utarbeidet, var siste sanne statistikkår 2011 med 31.12.2011 som siste tidspunkt. Selv om det foreligger informasjon om utviklingen etter den tid, foreligger ikke den i tilstrekkelig detaljert grad til å kunne nyttes som historiske data eller som premiss for prognosene. Det betyr at 2012 (31.12.2012) er første prognoseår.

Grunnprognosen.

En har valgt å se de to kommunene som én funksjonell enhet uten å skille mellom utviklingen i hver av kommunene – det er rent teknisk lagt til grunn en «kommunesammenslutning». Om befolkningsveksten kommer i den ene eller i den andre kommunen vil i stor grad være en konsekvens av hvordan boligtilbudet er i de to kommunene til enhver tid og hvordan boligtilbudet utvikler seg. Med boligtilbudet forstås både summen av eksisterende boliger og nybygde boliger fratrasket boligavgang. I kommuner som har opplevd nedgang i folketall, men likevel har hatt boligbygging, kan det tenkes at det er skjult ledig boligkapasitet som kan mobiliseres ved økt boligetterpørsel.

Rambøll¹ har hatt et oppdrag for kommunene der befolkningsprognoser har stått sentralt (Rambøll, 2013). ALM og Rambøll har utvekslet informasjon og drøftet faglige utfordringer knyttet til dette arbeidet. Til tross for ulik faglig tilnærming, er befolkningsprognosene for regionen nokså like. Rambølls (2013) prognose når et innbyggertall på 11700 i 2030. ALMs prognose når dette tallet i 2027. Det betyr at underveis vil ALMs prognose ligge svakt over Rambølls.

¹ Rambøll. (2013). *Demografi som følge av ny kampflybase. Utredning*. Trondheim: Rambøll.

Beregningene tar utgangspunkt i SSBs prognosealternativ 4M (gjerne kalt middels vekst) publisert juni 2012. (SSB har ikke utarbeidet prognose i 2013.)

Det er lagt til grunn den oppfatning at denne har litt for sterk befolkningsutvikling og det er derfor skjønnsmessig lagt til grunn en noe lavere veksttakt.

SSBs 4 M har et folketall i 2030 på 10978 for de to kommunene, mens ALMs grunnprognose har 10845. Prognose med utbygging av Ørland er at det vil være 12050 innbyggere i de to kommunene i 2030. I tillegg kan det på sikt også komme til nye funksjoner på Ørland Hovedflystasjon som vil bidra til noe større vekst. Et lokalt næringsliv som i større grad enn i dag kan utnytte leveransebehovet til Ørland Hovedflystasjon vil også kunne bidra med til befolkningsvekst.

Om tiltaket – etablering av kampflybase for F35 og andre deler av utbyggingsetappene – ikke var blitt lagt til Ørland, ville sannsynligvis virksomheten knyttet til F16 gradvis blitt lagt ned og befolkningsutviklingen i regionen blitt betydelig lavere enn denne grunnprognosen, eller at befolkningsutviklingen kunne blitt negativ. Grunnprognosen forutsetter at dagens situasjon fortsetter selv om dette ikke ville vært et realistisk alternativ.

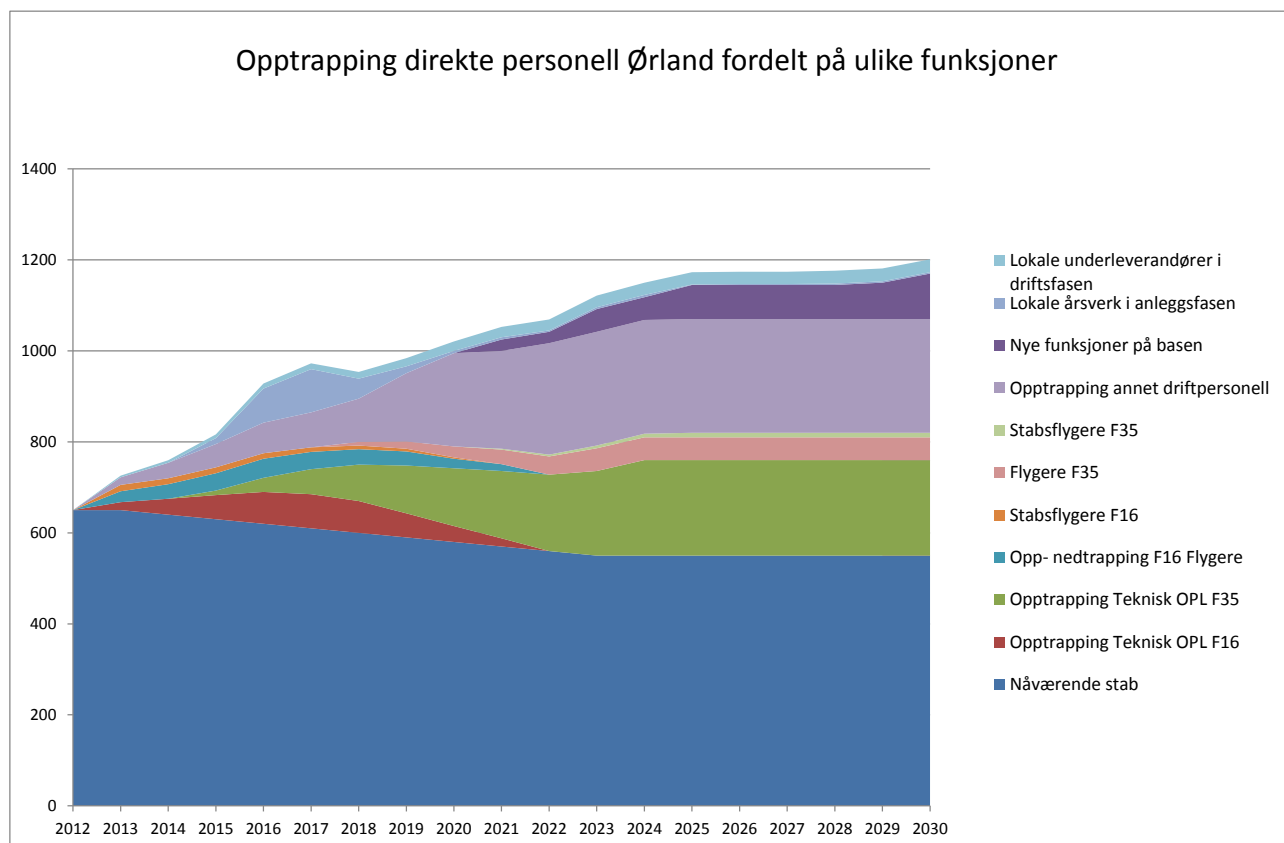
Det vil altså si at en utbygging vil kunne føre til en ekstra vekst i de to kommunene på i alt ca 1200 personer fram til 2030.

Det understrekes at det er betydelig usikkerhet knyttet til beregningene:

- Det er usikkerhet knyttet til forventet i vekst i SSBs prognose 4M og dermed tilsvarende usikkerhet knyttet til forventet vekst uten utbygging. SSBs prognose forutsetter en befolkningsvekst fra 2012 til 2030 på 1160 personer til tross for nedgang i folketallet over flere år fram til nå.
- Det er usikkerhet knyttet til omfanget av opptrapping i regi av Forsvaret, til Forsvarets kommende kjøp av varer og tjenester regionalt og til andelen av sysselsatte i regionen som pendler inn.
- Vi har stipulert innpendlingsandelen knyttet til ansatte i Forsvaret og andelen knyttet til generell pendlingstilbøyelighet ut og inn av regionen.

Forsvarets opptrapping med direkte ringvirkninger

Nedenfor vises en illustrasjon av Forsvarets opptrapping av personell på basen.

Figur 5-1 Opptapping ulike personellgrupper på basen

Diagrammet over viser opptapping av ulike personellgrupper uttrykt i årsverk. Det kan være mer enn en sysselsatt bak et årsverk. Legg merke til at det forventes en opptapping av lokale årsverk i samband med gjennomføringen av bygge- og anleggsfasen. Disse kan utgjøre opp mot 90 til 100 sysselsatte på det meste, men vil trappes ned når anleggsfasen er over. Denne gruppen vil bli rekruttert fra regionen og kan skrive seg fra noe mer innpendling og mindre utpendling, noe mer innflytting og mindre utflytting i en periode og redusert arbeidsledighet.

Fra 2012 til 2030 forventes en økning på i alt 550 årsverk. I dette tallet er også inkludert lokale årsverk i driftsfasen og en viss konsumeffekt.

Tabell 5-1 Opptapping personell basen. Tall i parentes gjelder makstall for funksjoner som trappes opp for deretter å fases ut.

Funksjon	Endring
Nåværende stab	-100
Opp/nedtrapping Teknisk OPL F16 (75)	0
Opptapping Teknisk OPL F35	210
Opp/nedtrapping F16 Flygere (42)	0
Opp/nedtrapping Stabsflygere F16 (14)	0
Flygere F35	50
Stabsflygere F35	10
Opptapping annet driftspersonell	250
Nye funksjoner på basen	100
Lokale årsverk i anleggsfasen (95)	0
Lokale underleverandører i driftsfasen	31
Netto økning 2012 - 2030	551

Ved å inkludere funksjoner som øker aktiviteten midlertidig på basen, vil vi kunne få en forsterkning i folketallet som kan gi noe varige effekter.

Vi har forutsatt at det vil bli utskiftninger i «grunnstaben». Derfor er nåværende stab redusert med 100 ansatte mens kommende stab er økt tilsvarende. Lokale årsverk i anleggsfasen vil i stor grad være innen bygge- og anleggssektoren. Etter slutføring vil disse sysselsatte ikke være knyttet til flystasjonen.

5.2 Arealbruk

Arealbruksvurderingene baserer seg i stor grad på digitale kartdata, spesielt digitalt markslagskart (DMK) og tilliggende reguleringsplaner samt kommuneplan.

Virkninger for arealbruken kan generelt deles i følgende hovedtyper:

- Direkte arealtap som følge av inngrep
- Begrensninger i bruk som følge av tiltaket som, båndlegging av areal, støy, sikkerhet med mer.

Største delen av arealbeslaget vil være av dyrket mark. Det er ikke gjort verdivurderinger i denne temarapporten fordi verdien av landbruksjord er vurdert i temarapporten for landbruk. I denne rapporten er det i større grad lagt vekt på å vurdere konsekvenser for gjeldene reguleringsplaner.

6 KONSEKVENSER

6.1 Befolkningsutvikling

Vekstprognoser

Befolkningsutviklingen vises for de to vekstprognosene parallelt – i hovedsak i form av diagrammer med kommentarer.

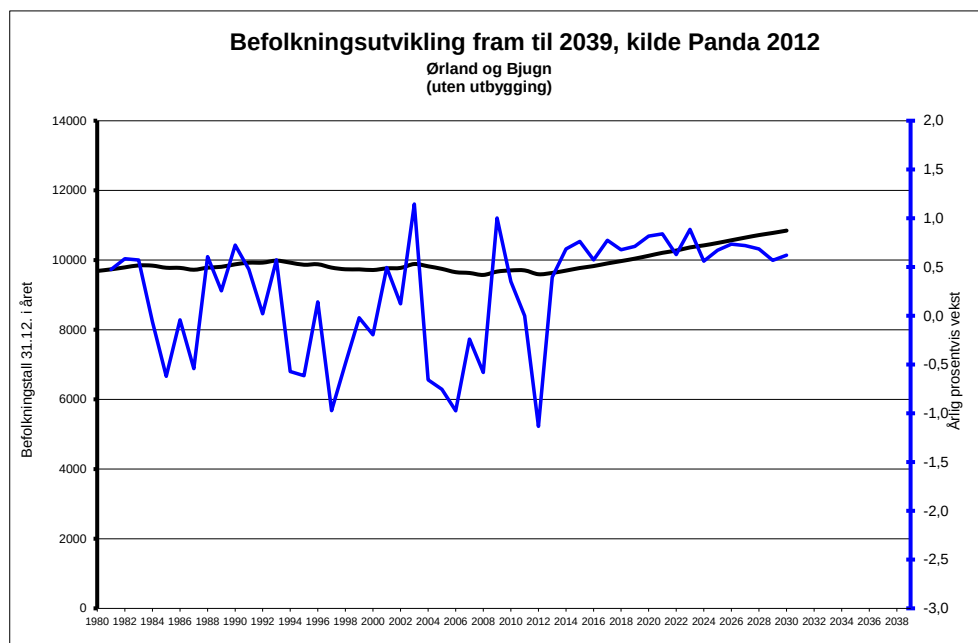
- Prognose «uten utbygging» representerer en veksttakt noe lavere enn SSBs 4M per juni 2012 og utgjør grunnprognosen – en tenkt utvikling der dagens situasjon forlenges som om F16 ville bestått om lag som i dag.
- Prognose «med utbygging» består i å legge virkningene av Forsvarets opptrapping «oppå» 0-alternativet.

Prognosen med utbygging vil derfor avhenge både av nivået for grunnprognosen og virkningene av utbyggingen.

Ved presentasjon av resultatene vises utviklingen ifølge statistikk fra 1980 og kontinuerlig fram til 31.12.2030. Det er nyttig å se om kommunene er i sammenhengende vekst eller om det har svingt, for eksempel om elevtall har vært like høye tidligere.

Det er videre valgt å presentere resultatene ved hjelp av diagrammer. Rett nok kan det være noe vanskelig å lese av nøyaktig hvilket tall som søylene representerer. På den annen side er ikke nøyaktighetsgraden så absolutt som tall i tabeller kan gi inntrykk av.

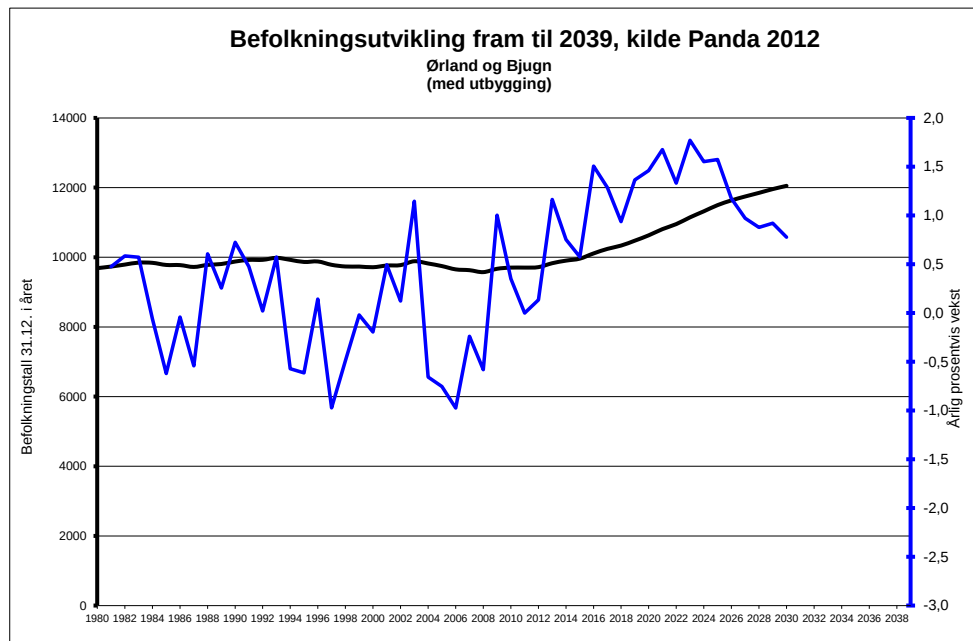
Befolkning totalt

Figur 6-1 Befolkningsutvikling i regionen uten utbygging – 0-alternativet

Den sorte kurven viser folketallet ved utgangen av året – skala til venstre. Den blå kurven viser den årlige prosentvise veksten - skal til høyre. Utviklingen bygger i stor grad på SSB's alternativ 4M, men har en noe lavere folketallsutvikling og innebærer en årlig vekst mellom om lag 0,5% og 0,9% per år i

prognoseperioden, mens den har svingt på et betydelig lavere gjennomsnittsnivå de siste tretti årene. Særlig de siste 20 årene har gjennomsnittsvæksten vært under 0 – altså nedgang i folketallet. Det går ikke fram av premissene hva årsaken er til at SSB har kommet fram til et vekstnivå som så klart betyr en endring i forhold til den nære fortida.

Figur 6-2 Befolkningsutvikling i regionen med utbygging

Med utbygging forventes befolkningsveksten å bli større slik at folketallet i 2030 vil være drøyt 12000 personer i alt i de to kommunene. Veksten vil øke fra i dag og fram til 2025. Deretter vil den årlige veksttakten avta noe, men fortsatt være betydelig høyere enn i de siste årene (2000-tallet).

Enkelte aldersgrupper

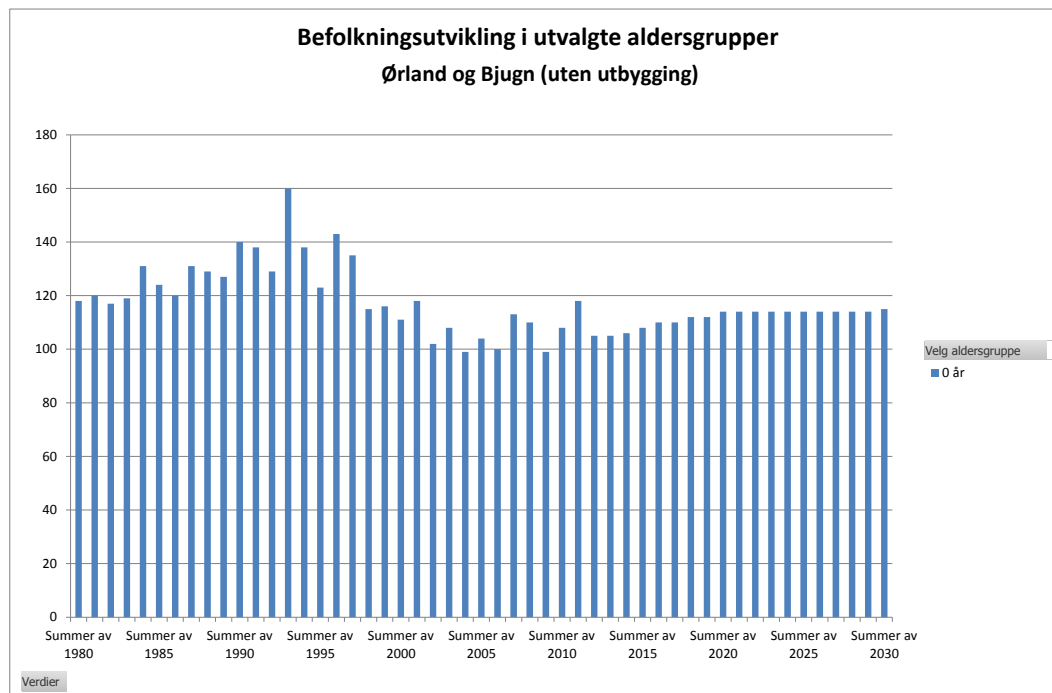
Vi viser en del resultater som særlig kan påvirke etterspørselen og behovet for kommunale tjenester. Vi viser både 0-alternativet og utbyggingsalternativet.

Barn og unge

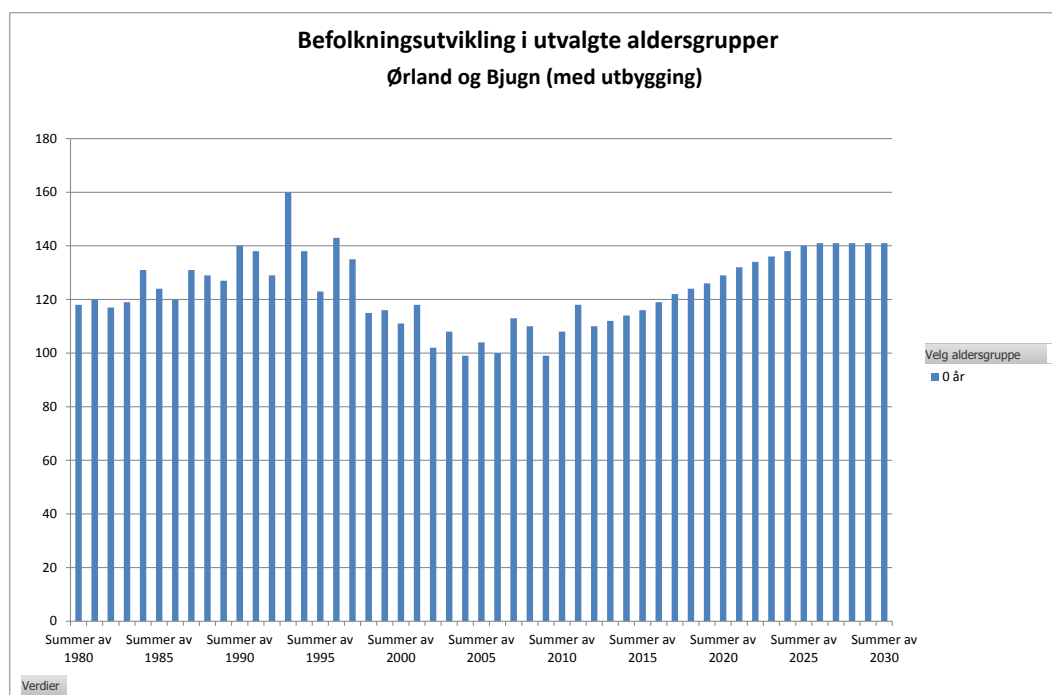
Barn og unge er viktig for det kommunale tjenestetilbudet.

0-åringene

Med 0-åringer menes barn som på nyttårsaften ennå ikke har feiret ett-årsdag. De kan være født som innbygger i kommunen eller kan ha flyttet inn før første fødselsdag.

Figur 6-3 Befolkningsutvikling - antall 0-åring uten utbygging, 0-alternativet

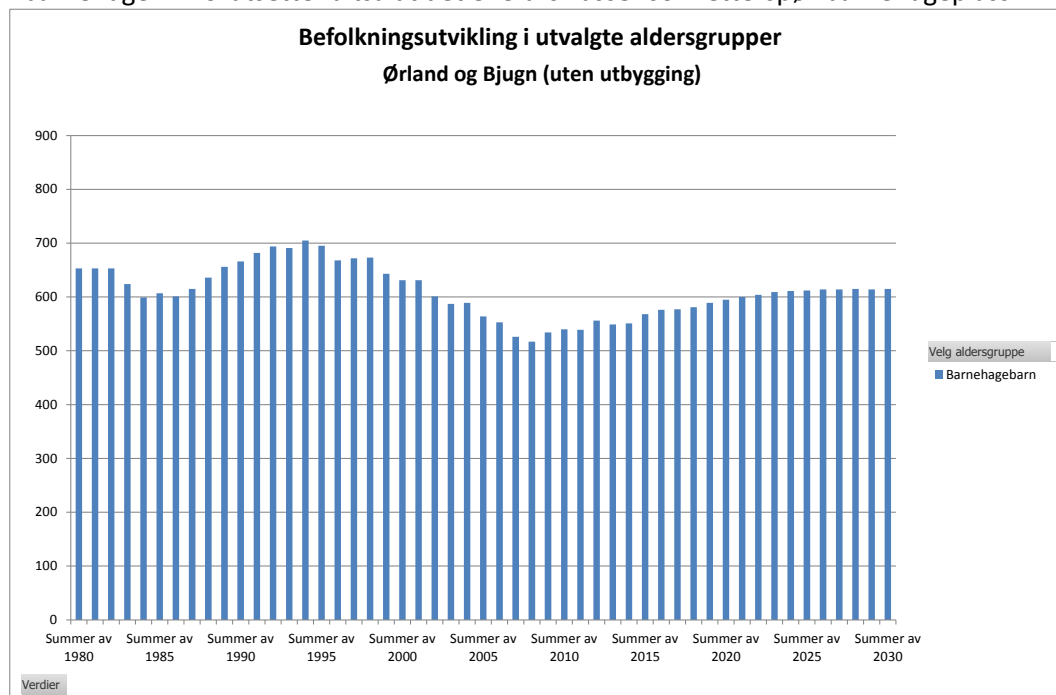

Figur 6-4 Befolkningsutvikling - antall 0-åring med utbygging

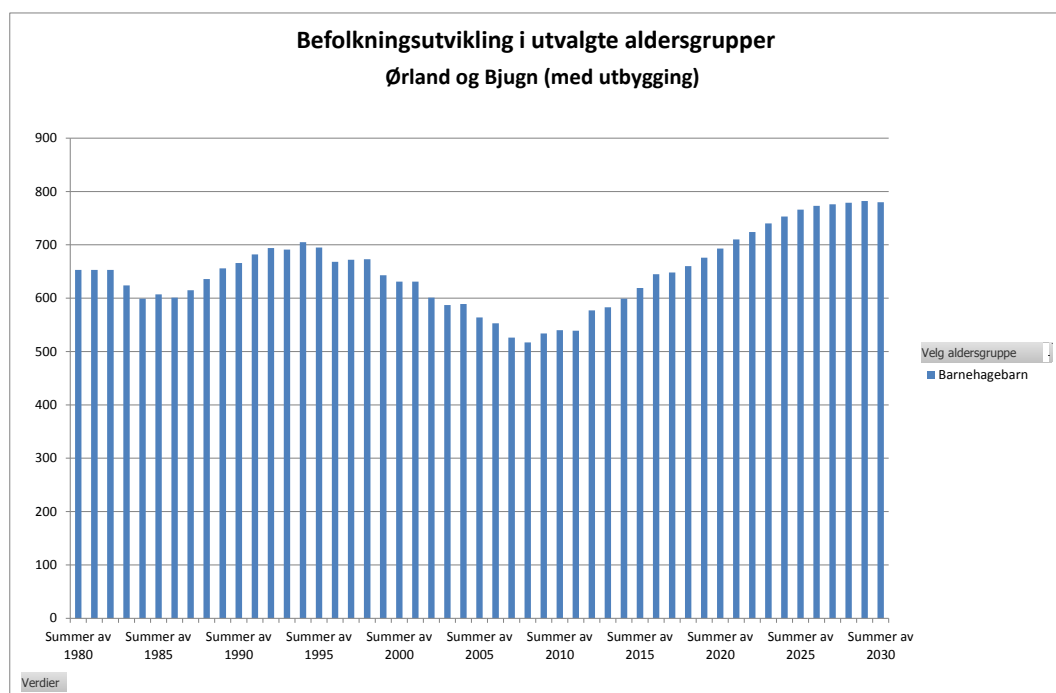
Uten utbygging vil antall 0-åring (et mål for antall fødte siste år) være på om lag 125 per år. Med utbygging vil antall 0-åring gradvis øke til opp mot 140 per år. Det skyldes at de som flytter inn og de som lar være å flytte ut i stor grad vil være personer i aldersgruppene 25 – 40 år, som vi vil vise nedenfor.

Barnehagebarn

Vi forutsetter at det er aldersgruppene fra 1 til 5 år som etterspør barnehageplass, mens 0-åringene ikke er i barnehage. Vi forutsetter altså at det er 5 årsklasser som etterspør barnehageplass.

Figur 6-5 Befolkningsutvikling - antall 1- 5-åringer uten utbygging

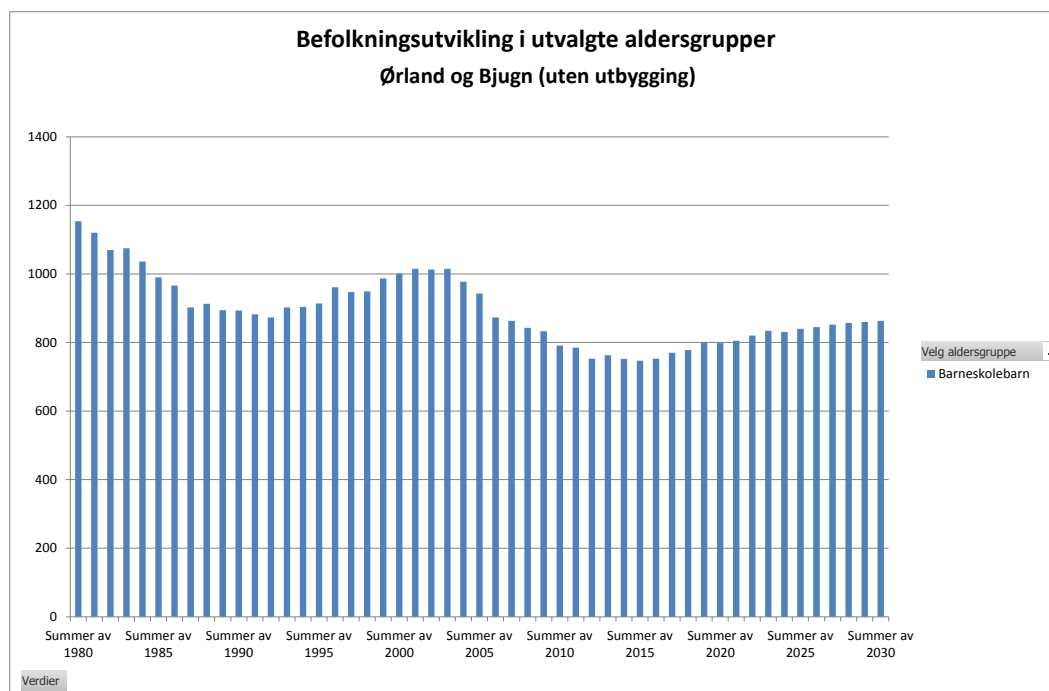
Figur 6-6 Befolkningsutvikling - antall 1- 5-åringer med utbygging

Uten utbygging ville antallet barnehagebarn vokse til noe over 600 mot 2030, mens med utbygging vil en fram mot 2030 få 780 potensielle barnehagebarn. Kommunene hadde midt på 90-tallet en foreløpig topp på ca 700 barn i barnehagealder, men da var det ett kull mer som var aktuell samtidig som dekningsgraden vanligvis var lavere. I 2020 vil kommune igjen nå 700 barn i barnehagealder. Trolig vil etterspørselen etter barnehagebarn bli relativt høyere i framtida.

I dag er det en samlet barnehagekapasitet i de to kommunene på 540 plasser. Det er ventet en økning i kapasiteten i Bjugn på 80 plasser i 2015 slik at regionens samlede kapasitet vil være 620 plasser fra 2015 av. Nå er det 520 barn som er i barnehage. Det tilsvarer om lag 90 % av antall barn fra 1 – 5 år. Med noe økende andel barn som går i barnehage, vil regionens samlede kapasitet være fylt opp i 2017 – 2020 en gang. Kapasiteten vil nok først bli spist opp i Ørland kommune.²

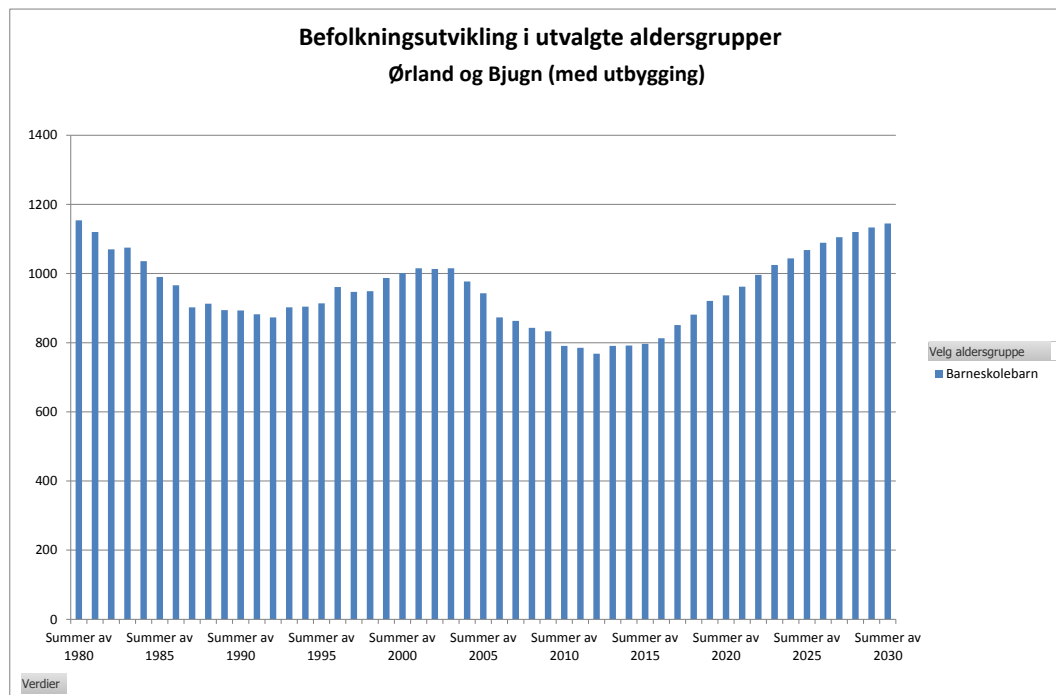
Barneskolen

Barneskolen omfatter de 7 kullene 6 til 12 år. Skolestart for 6-åringene ble innført fra skoleåret 1997/98. Før det var det altså et årskull mindre i barneskolen.

Figur 6-7 Befolkningsutvikling - antall barn i barneskolen uten utbygging

² Disse opplysninger er hentet fra Rambøll-rapporten (2013).

Figur 6-8 Befolkningsutvikling - antall barn i barneskolen med utbygging

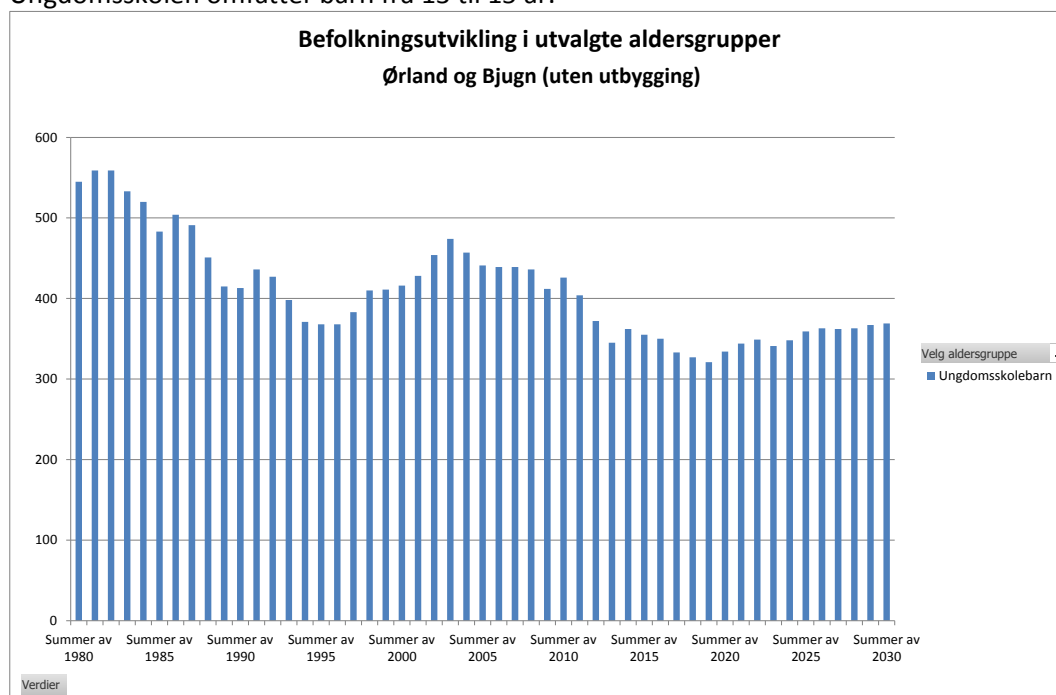
Om Forsvaret ikke hadde bygd ut, ville kommunene ikke nådd samme antall barn i barneskolen som de tidligere har hatt – for eksempel i 2000 til 2002. Med utbygging vil kommunene mellom 2020 og 2025 nå samme nivå som ved årtusenskiftet. Legg merke til at antall barn i aktuell alder var flere i 1980, men da var skolealderen fra 7 år av.

Regionens samlede grunnskolekapasitet er på 1380 elever.³ På grunn av kombinerte skoler (1-10) kan ikke kapasitet for de enkelte trinn fastsettes eksakt. Fram til 2030 vil det bli et sted mellom 350 og 380 flere barneskolebarn.

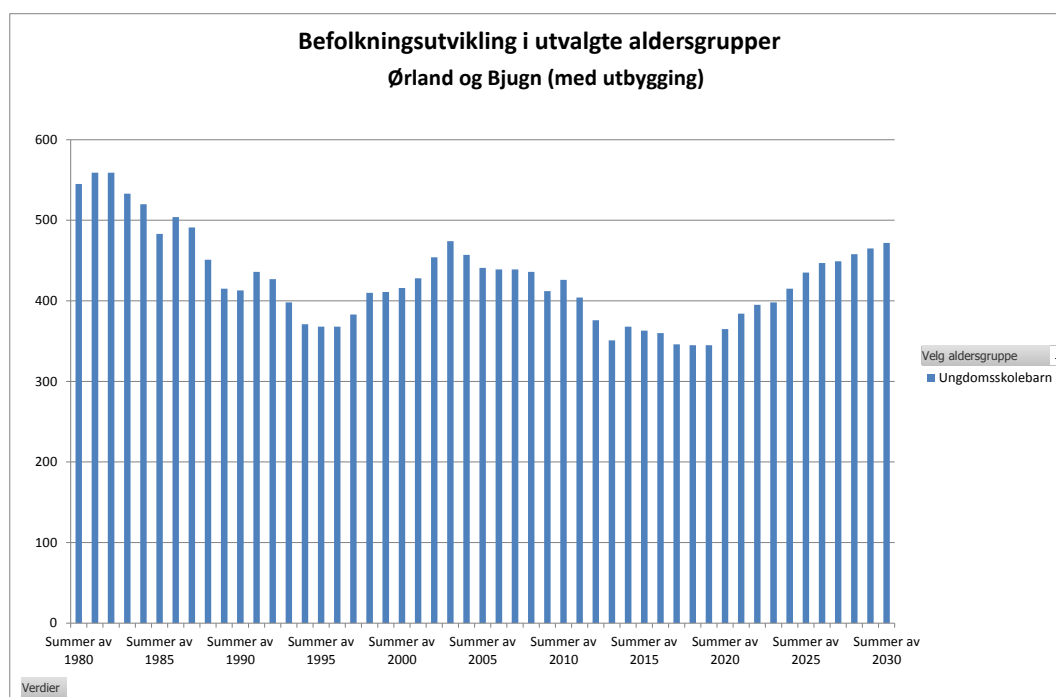
³ Også dette bygger på Rambøll-rapport (2013)

Ungdomsskolen

Ungdomsskolen omfatter barn fra 13 til 15 år.

Figur 6-9 Befolkningsutvikling - antall barn i ungdomsskolen uten utbygging

Figur 6-10 Befolkningsutvikling - antall barn i ungdomsskolen med utbygging

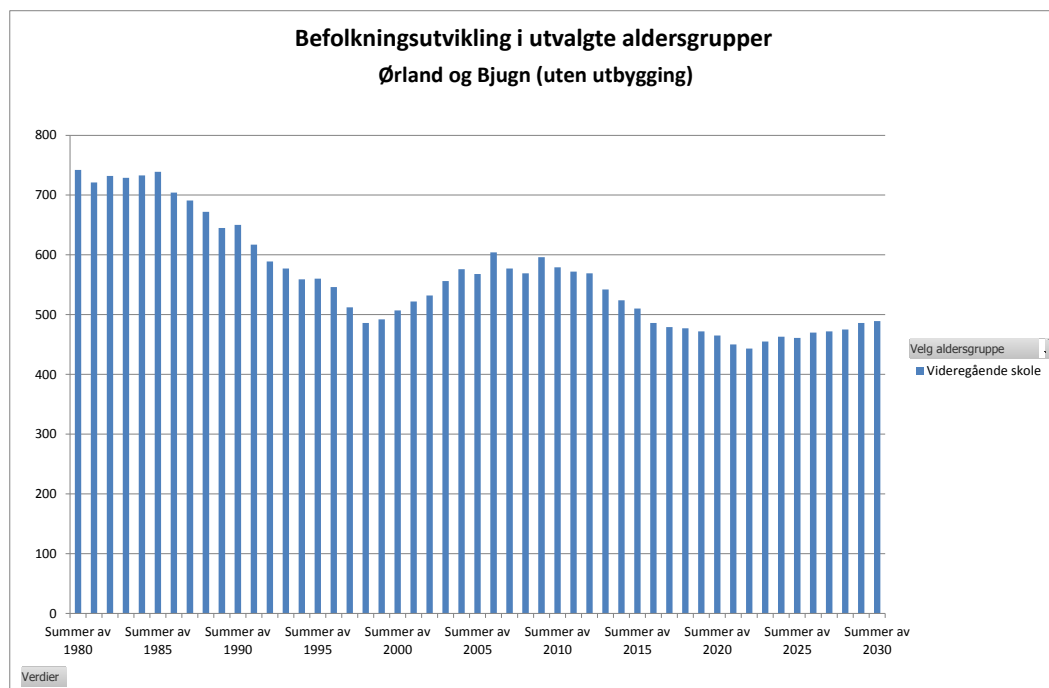
Selv med utbygging vil ikke antall barn i ungdomsskolen overstige antallet en hadde i 2003 i løpet av prognoseperioden. Antallet ungdomsskoleelever vil i lang tid framover være lavere enn det var like etter årtusenskiftet.

Det samlede antall barn i grunnskolen vil øke fra 1140 i dag til cirka 1600 i 2030. I 2020 – 2021 vil kapasitetsgrensa på 1380 nås. I praksis vil det avhenge av hvor optimale de enkelte årskull er i hver av

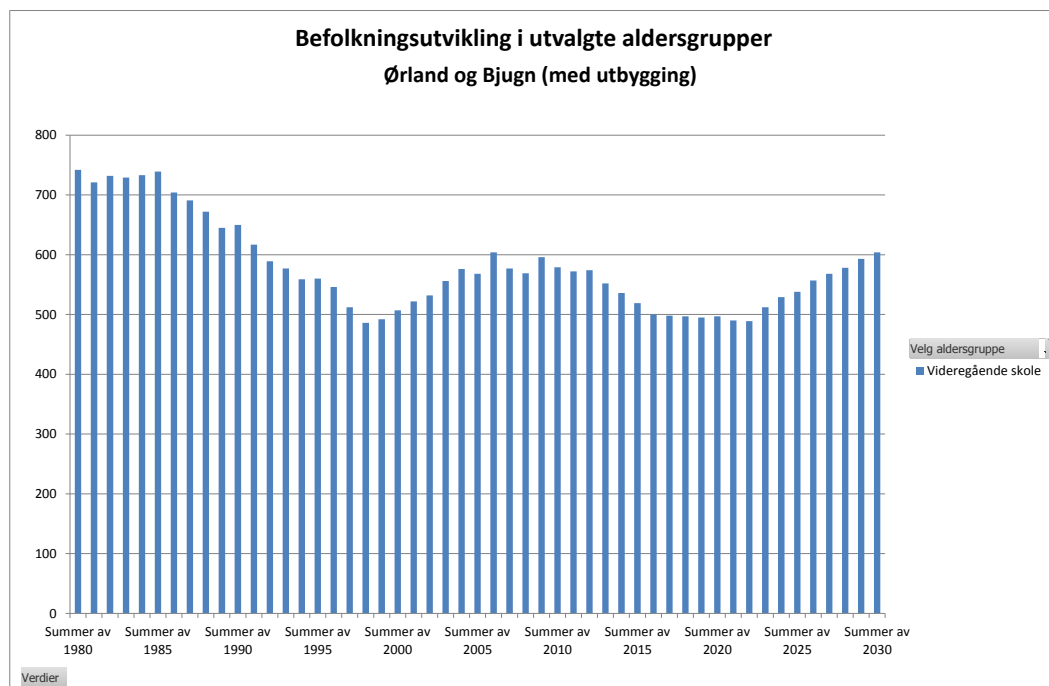
kommunene. Trolig må barneskolekapasiteten økes tidligere og først i Ørland som kan få kapasitetsproblemer i perioden 2017 – 2019.

Videregående skole

Videregående skole omfatter i praksis mer enn aldersgruppene 16 til 18 år. Vi har forutsatt at aldersgruppen fra 16 – til 19 år – fire årskull er dimensjonerende for videregående skole.

Figur 6-11 Befolkningsutvikling - antall barn i videregående skole uten utbygging

Figur 6-12 Befolkningsutvikling - antall barn i videregående skole med utbygging

I de nærmeste årene vil antall ungdom fra 16 til 19 år falle med nesten 100 personer selv med utbygging på basen. Det skyldes at antall personer i ungdomsskolen har falt fra 2003 og kan forventes å fortsette å falle i flere år ennå.

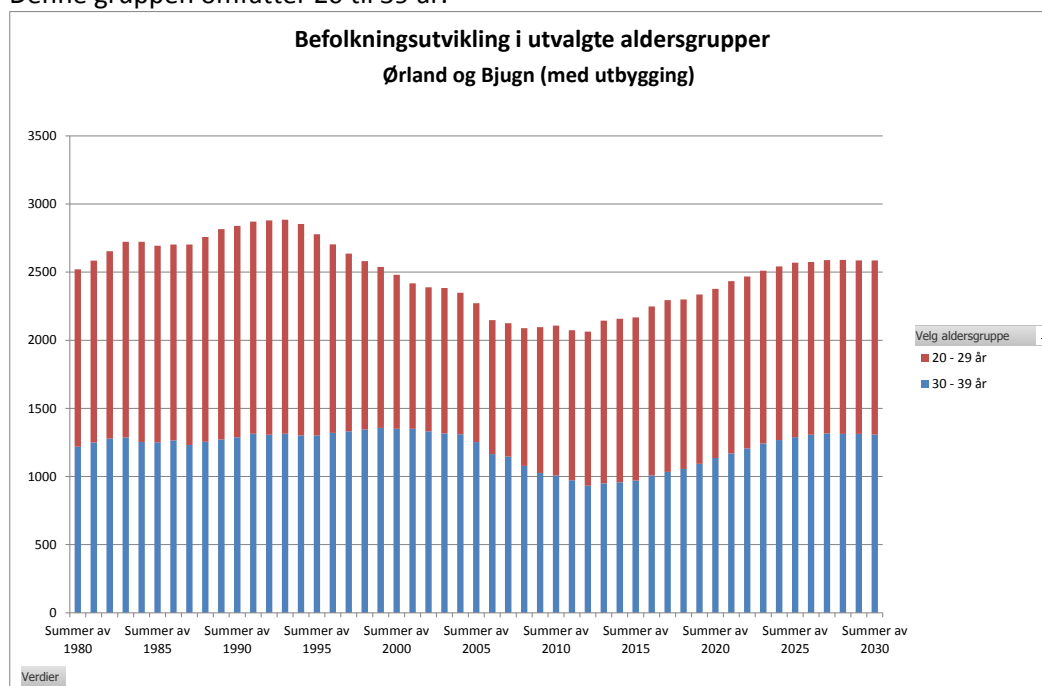
Yrkesaktive eldre

Aldersgruppene fra 20 år og over presenteres i 10-årsbolker selv om det har vært en tradisjon å sette et skille på 67 år. Etter hvert har 67 års alder blitt mindre interessant når aldersgrenser og pensjonsalder er blitt stadig mer fleksibel.

Utviklingen i de yrkesaktive aldersgruppene presenteres kun i prognosealternativet med utbygging.

De yngste yrkesaktive

Denne gruppen omfatter 20 til 39 år.

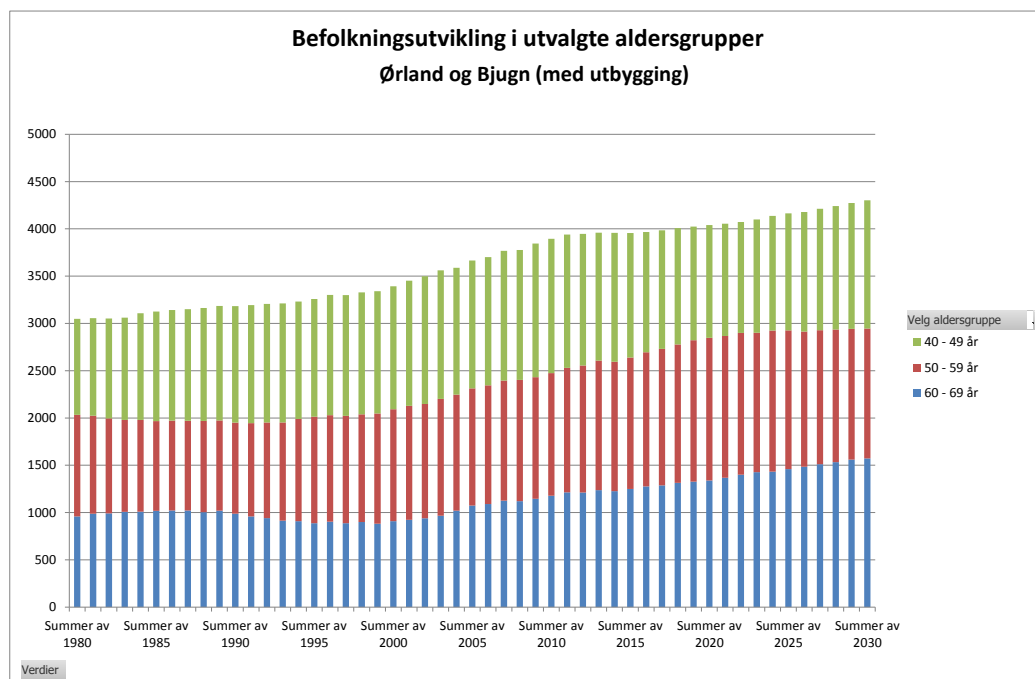

Figur 6-13 Befolkningsutvikling - antall voksne i 20- og 30-årene med utbygging

Det er særlig blant 30-åringene det kan forventes vekst. Denne veksten ligger også inne i SSB's prognoser, men vil bli sterkere med utbygging på basen. For 20 år siden var det 800 flere personer i disse 20 årskullene.

De eldste yrkesaktive

I denne forbindelse definerer vi de eldste yrkesaktive som gruppen 40 til 69 år.

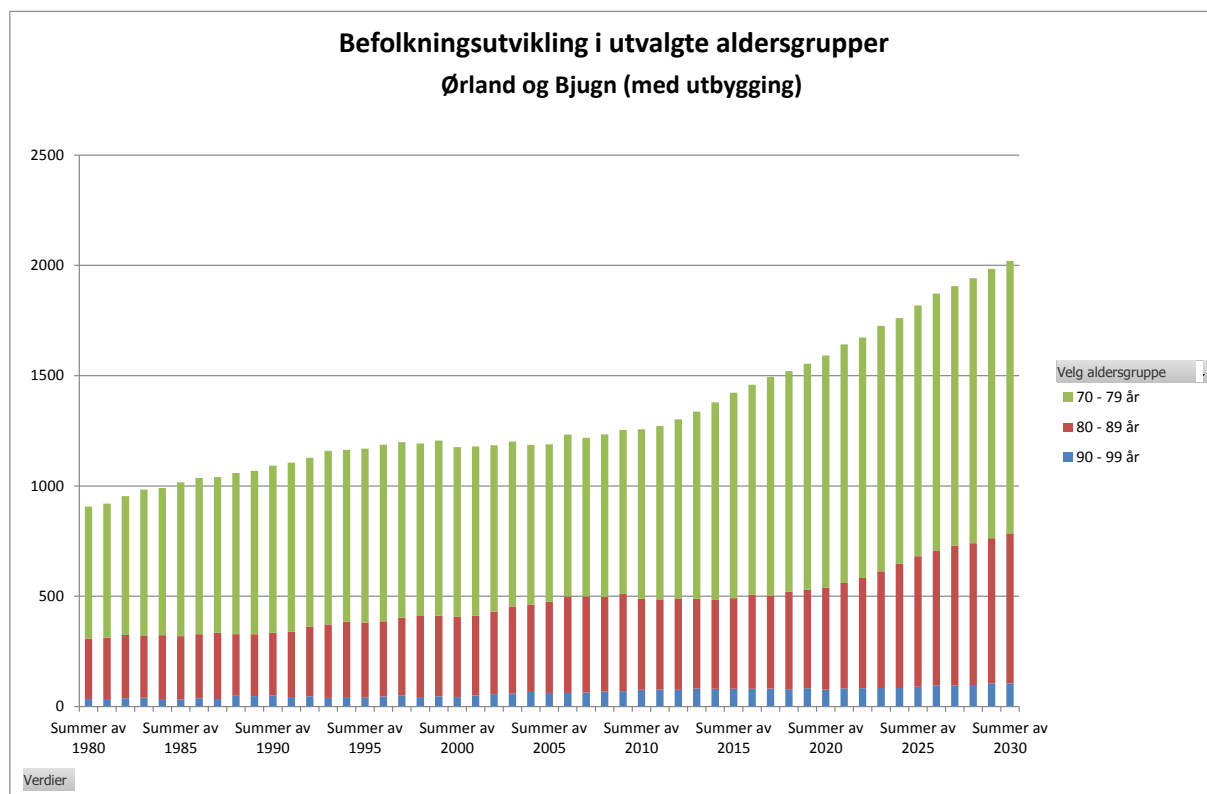
Figur 6-14 Befolkningsutvikling - antall voksne i 40- og 50- og 60-årene med utbygging

Antall 40-åring forventes å gå noe ned mens antall 50-åring øker noe og antall 60-åring øker mest. Alt i alt vil antall 40- til 69-åring ha svak vekst fram til 2022 for deretter gradvis øke noe mer.

Eldre

I denne forbindelse defineres eldre som gruppen 70 til 99+, dvs alle over 69 år.

Viser samlet for aldersgruppene 70 år til og med 99+ år.

Figur 6-15 Befolkningsutvikling - antall voksne i 70- og 80- og 90-årene

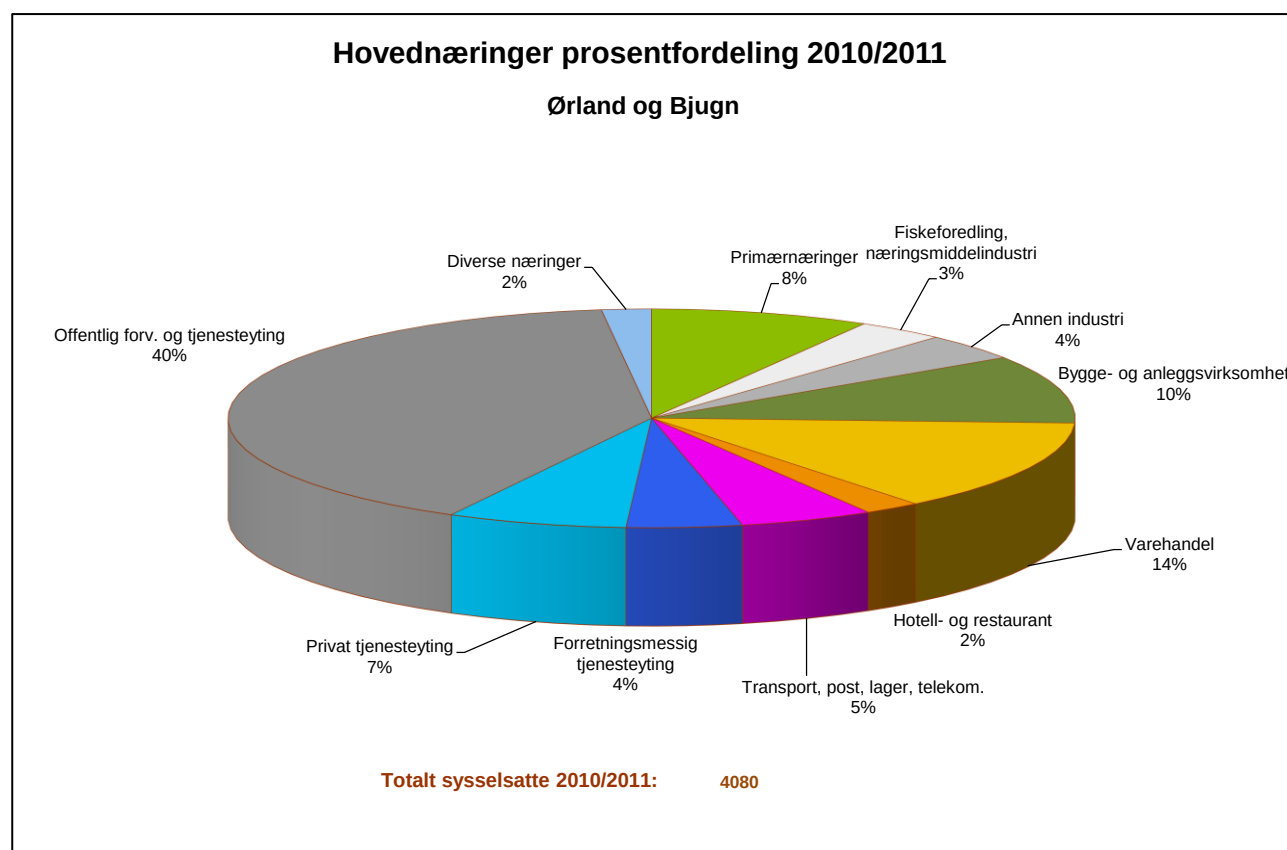
Etter en 10 årsperiode fra slutten av 90-tallet til årtusenskiftet med stabilt totalt antall eldre over 70 år, begynte antall eldre over 70 år å øke fra om lag år 2006. Fra å ha vært på noe under 1200 personer 70 år og over fram til 2006, kan det nå forventes en vekst fra 1300 i dag til 2000 personer over 70 år i 2030.

I de første årene er veksten sterkest blant 70-åringene, mens etter 2025 blir veksten blant 80- og etter hvert 90-åringene kraftigere. Denne veksten har ingenting med opptrapping på basen å gjøre, men skyldes utelukkende dagens aldersstruktur for 50+.

6.2 Sysselsetting

Offentlig statistikk om ansatte i offentlig forvaltning i kommuner der Forsvaret utgjør en betydelig andel er usikker. Det skyldes at Forsvaret ikke registrerer sine ansatte til aktuelt tjenestested. Forsvarets ansatte fordeles av SSB etter hvor de forsvarsansatte er bostedsregistrert i folkeregisteret. Dermed blir også generelle pendlingstall påvirket. Derfor vil det være større usikkerhet knyttet til oppgavene nedenfor enn hva det vanligvis er for kommuner flest.

Regionen har en betydelig andel av arbeidsplasser innen offentlig sektor, jfr fig 5-16.

Figur 6-16 Fordeling av sysselsatt i regionen fordelt på viktigste næringer.

Diagrammet illustrerer regionens avhengighet av offentlig forvaltning og tjenesteproduksjon og særlig av Forsvarets virksomhet. Statistikk for sysselsetting er utarbeidet av SSB for Pandagruppen. For den enkelte sysselsatte føres opp "hovedbeskjeftigelse". Det kan derfor tenkes at de som vanligvis oppfattes som "bønder", har en annen beskjeftigelse som sitt hovedyrke noe som fører til at primærnæringene tilsynelatende blir noe undervurdert.

De siste 10 årene viser statistikken en svak nedgang i antall arbeidsplasser til tross for at definisjon av «sysselsatt» er endret slik at stadig flere faller innenfor definisjonen. Det er altså grunn til å anta at antall arbeidsplasser i regionen faktisk har falt.

Flystasjonen skaper direkte arbeidsplasser og kan generere ytterligere arbeidsplasser. I første omgang vil Forsvarets kjøp av varer og tjenester fra regionen eventuelt generere arbeidsplasser. Forsvarets regionale kjøp er normalt svært beskjedent slik at direkte vekst i bedrifter som leverer til Forsvaret vil neppe bli av betydning. Imidlertid vil veksten i folketallet som Forsvarets opptrapping skaper, kunne gi vekst i arbeidsplasser gjennom konsumet den økte befolkningen representerer. Slike arbeidsplasser vil være spredt i mange bedrifter særlig knyttet til handel og personlige tjenester. Videre vil kommunale tjenester måtte trappes opp innen barnehage og skole og uavhengig av Forsvarets opptrapping, vil eldrebølgen føre til behov for omsorgstjenester noe som etter hvert krever økt sysselsetting innen kommunenes tjenesteproduksjon.

Om Forsvarets opptrapping i regionen fører til optimisme og tilflytting av personer med kompetanse, kan det skape etableringslyst i regionen. Det kan også tenkes at enkelte bedrifter som kan komme i posisjon til å levere under anleggsperioden, kan bedre sin økonomiske styrke og dermed sikre grunnlag og vekst i sin bedrift for framtida.

Samlet sett vil den forventede vekst i sysselsettingen bli fanget i planlagt områder for næringsutvikling og ved sentrumutvikling i Brekstad og Botngård. En del av veksten vil være konsumgenerert; dvs. salg av varer og tjenester internt i regionen.

6.3 Pendling

Statistikk for 2011⁴ viser at det er betydelig intern pendling mellom Bjugn og Ørland. Det er da også grunnen til at SSB definerer de to kommunene til en felles bo- og arbeidsmarkedsregion.

Bjugn har en utpendling på ca 750 hvorav 370 går til Ørland. Ørland har en utpendling på 650 hvorav 220 pendler til Bjugn. Ser vi bort fra internpendlingen mellom kommunene, har regionen en brutto utpendling på vel 800 personer. Regionens innpendling er mellom 250 og 300. Av regionens sysselsatte, ca 4500, (≈ «arbeidsplasser») er det en liten andel – ca 280 som dekkes ved innpendling. Vi antar at ansatte i Forsvaret utgjør en vesentlig andel av dem.

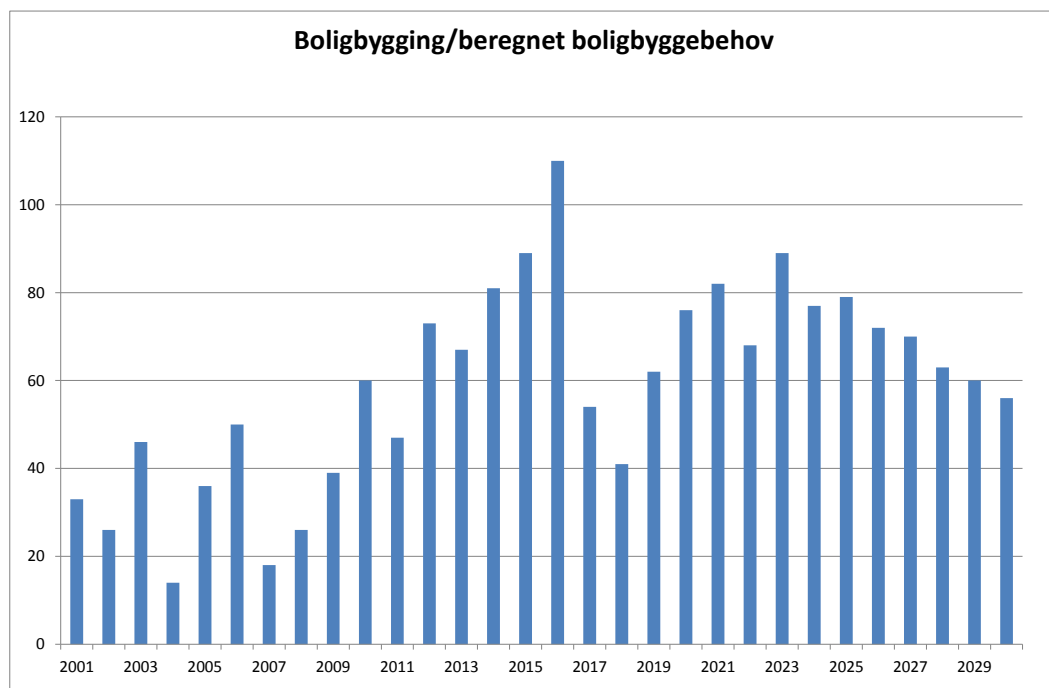
Vi har lagt til grunn en vesentlig høy andel pendlere blant ansatte i Forsvaret i framtida. Opp mot to tredeler av Forsvarets ansatte forventes å pendle de første årene. Etter hvert kan tenkes at denne andelen vil falle til om lag halvparten. En andel av yngre befal som avtjener pliktår, melder flytting, men er ofte ikke i familiesituasjon. De er dermed nærmest å sammenlignes med innpendlere når det gjelder lokalt konsum.

6.4 Boligbyggebehov

For å møte befolkningsveksten som kan komme som følge av opptrappingen på basen og som følge av den generelle befolkningsveksten som ligger inne i 0-alternativet, må kommunene legge til rette for boligbygging.

Diagrammet viser statistikk for boligbygging fram til 2011 og prognose deretter fra 2012 som bygger på forventet befolkningsvekst.

⁴ Kilde Panda-modellens statistikkmodul

Figur 6-17 Behov for boligbygging i de enkelte år – sum for begge kommunene.

I de seinere årene har det vært nedgang i folketallet, men samtidig en boligbygging på fra 15 til opp mot 40 – 50 boliger per år iflg statistikken.

Normalt er det en avgang av boliger, men denne framgår ikke av statistikken. Den kan i teorien estimeres ut fra boligmengde på ulike tidspunkt og boligbygging, men slik beregning er svært usikker. Ved beregning av boligbyggebehovet har vi lagt til grunn at den årlige boligavgangen vil bli beskjeden – 3 til 5 i året. Den har trolig vært høyere de siste årene.

Det er videre lagt til grunn at det vil bli en ekstra boligavgang på om lag 100 boliger på grunn av støy fra F-35 flyene. De boligene må erstattes. Boligene eller boligbyggebehovet er ikke fordelt på den enkelte kommune.

Fra og med 2012 (som det ikke foreligger statistikk for) og til og med 2018 må det etter dette bygges om lag 500 boliger til sammen i de to kommunene, det tilsvarer ca 70 boliger i året i snitt. Fra 2019 og fram til 2030 må det bygges om lag 850 boliger i alt noe som også tilsvarer gjennomsnittlig 70 boliger per år. I den grad det bygges hybler og kvarter inne i leiren for å imøtekomme behovet for boliger til ukependlere, er dette ikke inkludert i boligbyggebehovet i kommunene. Men tallet er inklusive eventuelle boliger som vil bli tilbudt kjøpt opp som følge av støykonsekvenser og som må erstattes.

Diagrammet illustrerer behov for opptrapping av boligbygging sammenlignet med omfanget en har hatt siden 2001. Grovt sett er det nødvendig med en fordobling av den årlige boligbyggingen de nærmeste årene sammenlignet med de siste ti årene.

6.5 Forholdet til andre prognoser

ALM har valgt å presentere kun en prognose. Det betyr ikke at vi er sikre på utfallet, men vår erfaring tilsier at å presentere flere prognoser kan invitere til en diskusjon om hvilken som skal velges.

Vi vil derfor presisere at usikkerheten er stor – ikke bare på lang sikt, men også på relativt kort sikt.

Som en illustrasjon på usikkerheten som henger ved befolkningsprognoser, kan nevnes at SSBs prognose presentert i juni 2012 med 31.12.2012 som første prognosetidspunkt, var betydelig under faktisk folketall

som ble oppnådd per 31.12.2012 samlet for de to kommunene Ørland og Bjugn. I alt var det ca. 100 flere personer bosatt i de to kommunene ved utgangen av 2012 enn SSBs ferskeste prognose – alternativ 4 M - forutså.

Vi er kjent med at utredningen som Rambøll (2013) har utarbeidet for kommunene, har en noe lavere prognose for folketallet mot 2030. Deres prognosealternativ «Mest sannsynlig» har ca. 350 færre personer i 2030 enn vår. Etter vår mening er differensen ubetydelig og skyldes ulike faglige vurderinger der skjønn spiller inn. Det folketallet som ifølge Rambøll (2013) nås i 2030, vil vår prognose nå i 2027. For planformål er dette ikke avgjørende.

Vi har lagt vekt på å ha realistiske prognoser på kort sikt slik at beregnet behov for boligbygging kan imøtekommes. Så langt det har vært mulig, har vi tatt hensyn til forventet opptrapping av Forsvarets aktivitet og personellbehov på basen i den grad opptrappingen kan knyttes til behovet som F-35 skaper.

Boligbyggebehovet er beregnet som samlet for de to kommunene uten at det er tatt standpunkt til hvor boligene kan eller bør bygges. Boligbyggingen kan i seg selv påvirke befolkningsutviklingen, ikke bare samlet i de to kommunene, men også i hvilken kommune veksten blir sterkest. Dermed påvirkes også kravet til utbygging av kommunale tjenester som barnehager og barneskoler. Våre anslag for boligbyggebehov gjelder boliger til dem som ønsker å bosette seg fast i regionen – enten i Ørland eller i Bjugn. Forsvarsbyggs boligbygging for å imøtekomme behovet for midlertidige boliger i en overgangsfase vil inngå i disse tallene, mens FBs boliger for ukependlere eller andre som ikke melder flytting til Ørland, vil komme i tillegg.

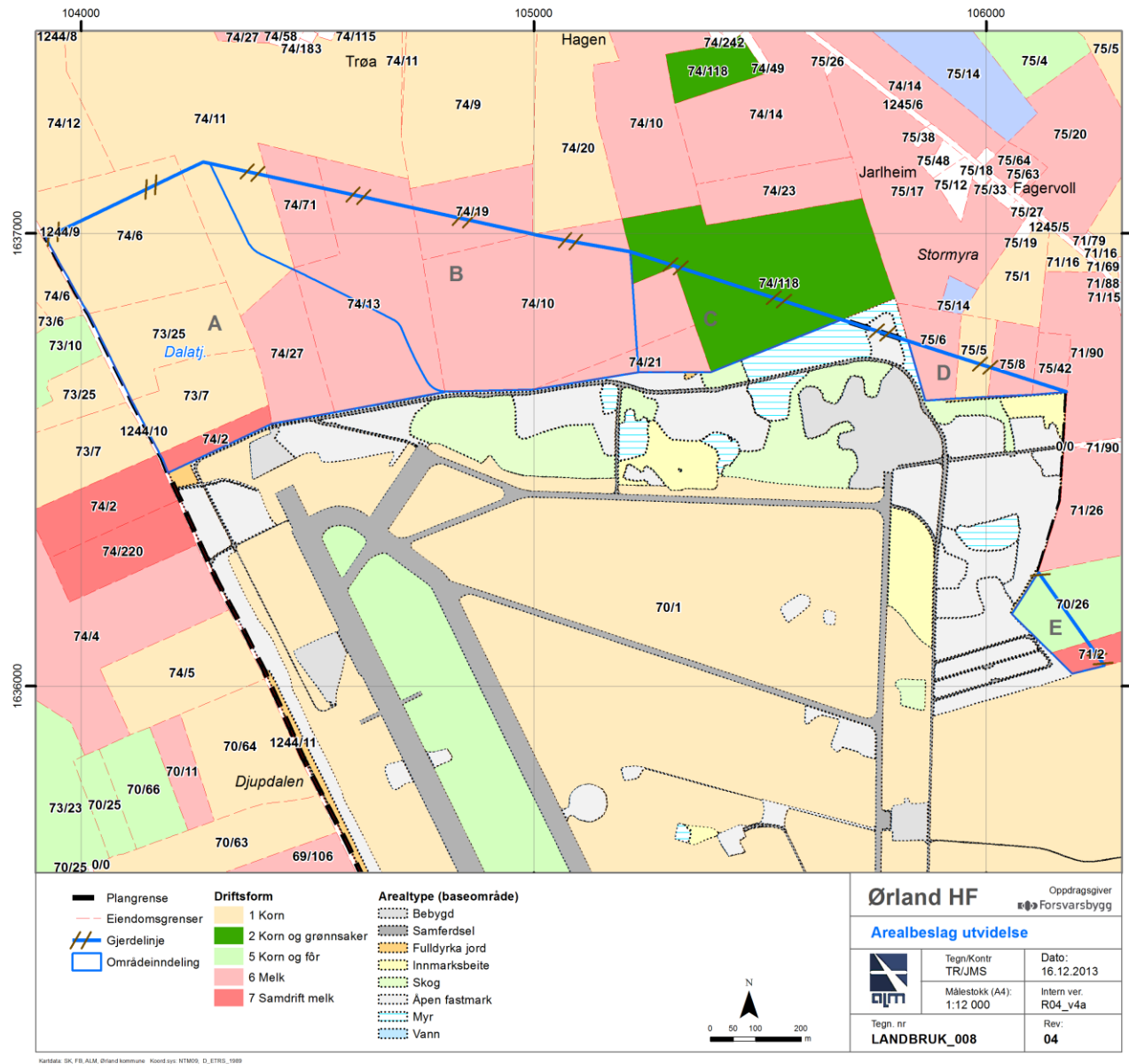
6.6 Arealbehov til rullebaneforlengelse

Innenfor planområdet, utenfor dagens flystasjonsområde, er det 655 daa dyrket mark i nord og i øst. Deler av dette vil bli tatt til rullebaneforlengelse, deler til andre forsvarsfunksjoner, og over halvparten vil fortsatt være dyrkbart.

Arealregnskapet ser slik ut:

Tabell 6-1 Arealregnskap arealoversikt mulig arealbeslag i daa

	Område for rullebane-forlengelse (område A)	Nordområdet for øvrig (områdene B, C og D)	Østområdet (område E)	Sum privateid
Aktuelt for Forsvaret (foreslått regulert til formål for Forsvaret)	293	343	19	655
Herav omdisponert til utbyggingsformål	163	43	19	225
Antatt fortsatt dyrkbart	130	300	0	430

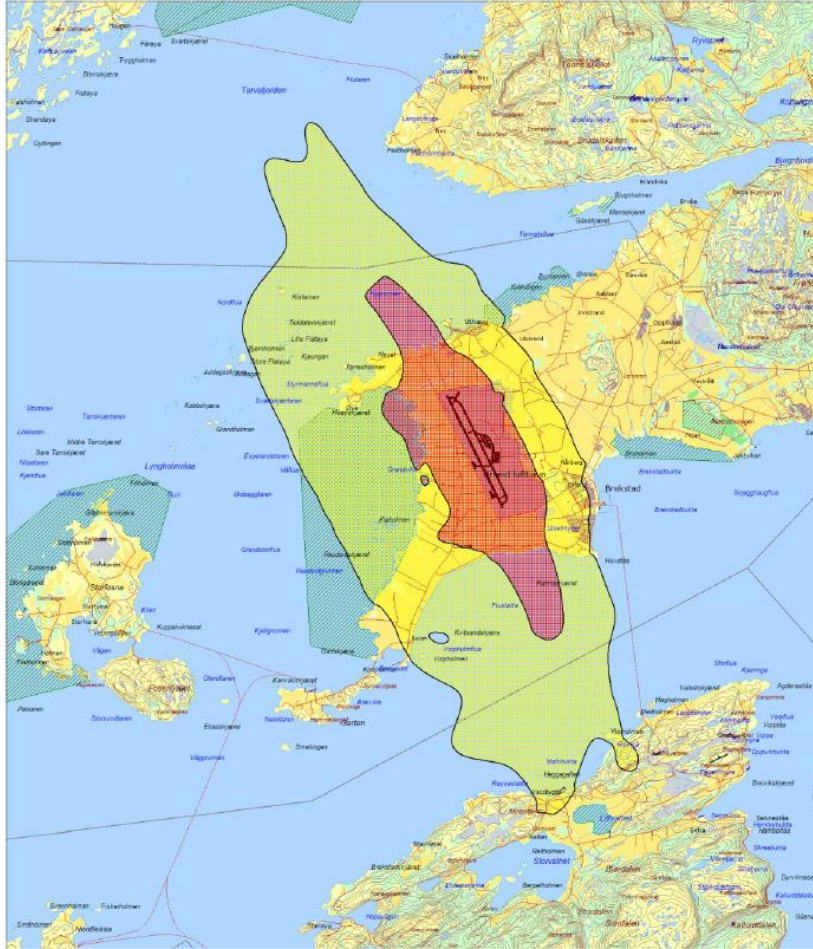
Figur 6-18. Oversikt over arealbeslag for Ørland Hovedflystasjon.

Konsekvensene mhp verdi og omfang er beskrevet i egen temarapport for landbruk.

6.7 Arealbruk og støy

Dagens støybilde:

Figuren neste side viser støybildet generert av dagens avgangstraséer, avgangsprofiler, dagens flyflåte og det antall fly som tok av i 2012.

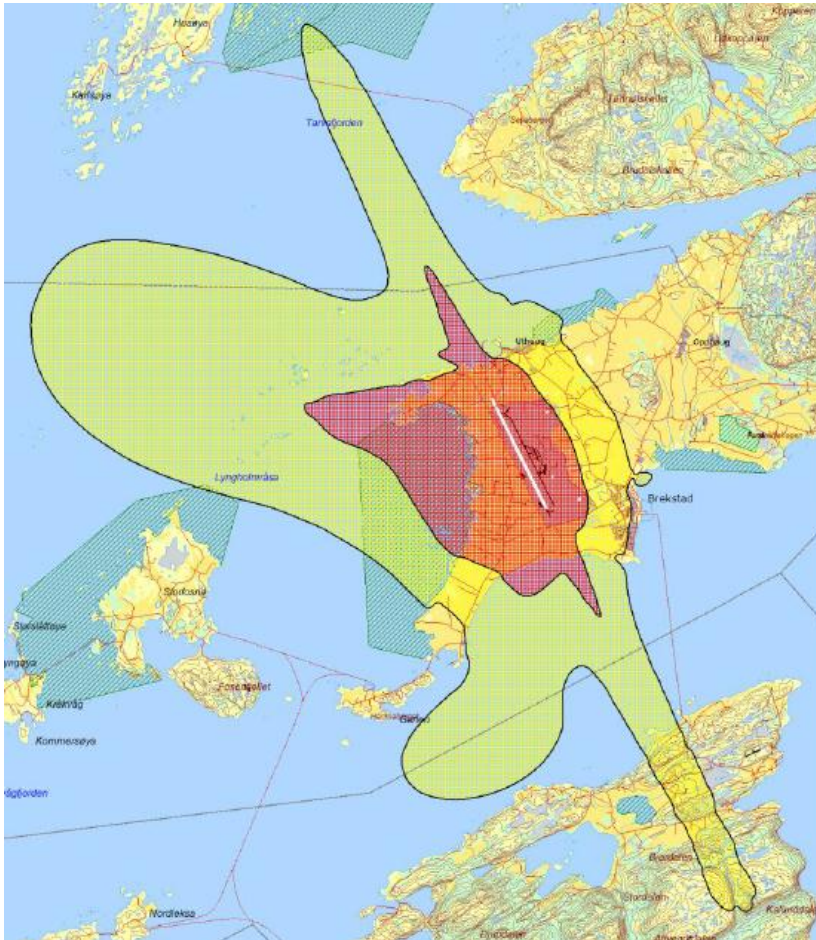

Dagens støybilde, beregning basert på flyaktivitet i 2012

Endring i støybilde:

Alternativ 1

Figurene nedenfor viser framtidig situasjon med F-35 med avgangstraséer til alternativ 1. Et viktig resultat er at tettbebyggelsene Brekstad og Uthaug vil oppleve små endringer (1 - 2 dBA) i forhold til dagens situasjon. Hele Uthaug og deler av Brekstad ligger fortsatt innenfor gul sone. Men samtidig vil landbruksbebyggelsen vest for flystasjonen og Grandefjæra få en større belastning.

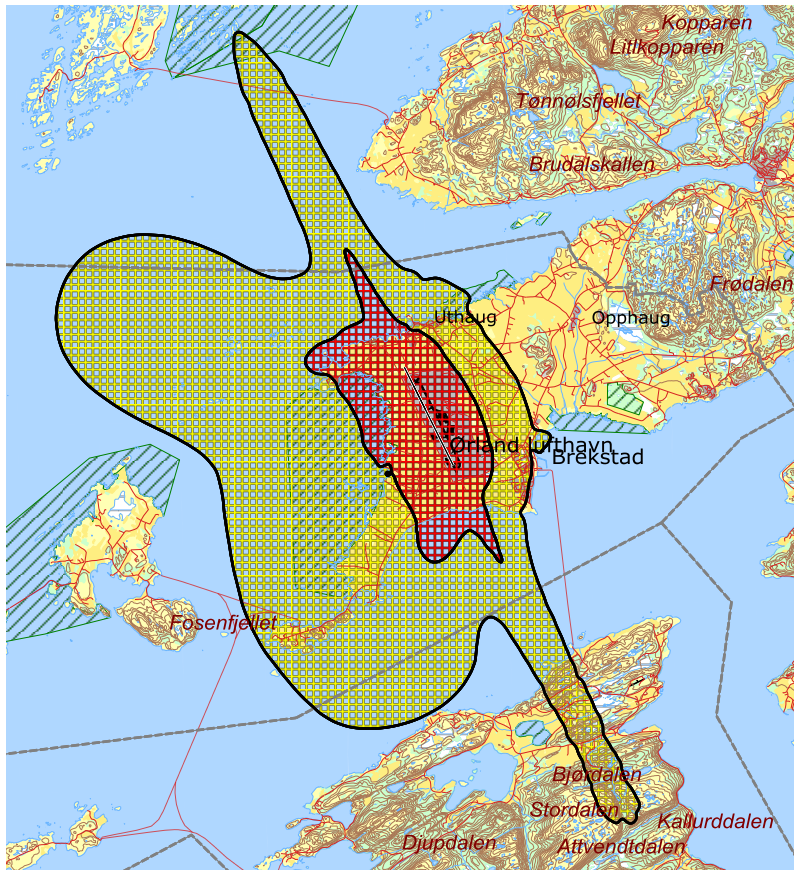

Fremtidig støybilde, Alternativ 1

Alternativ 2

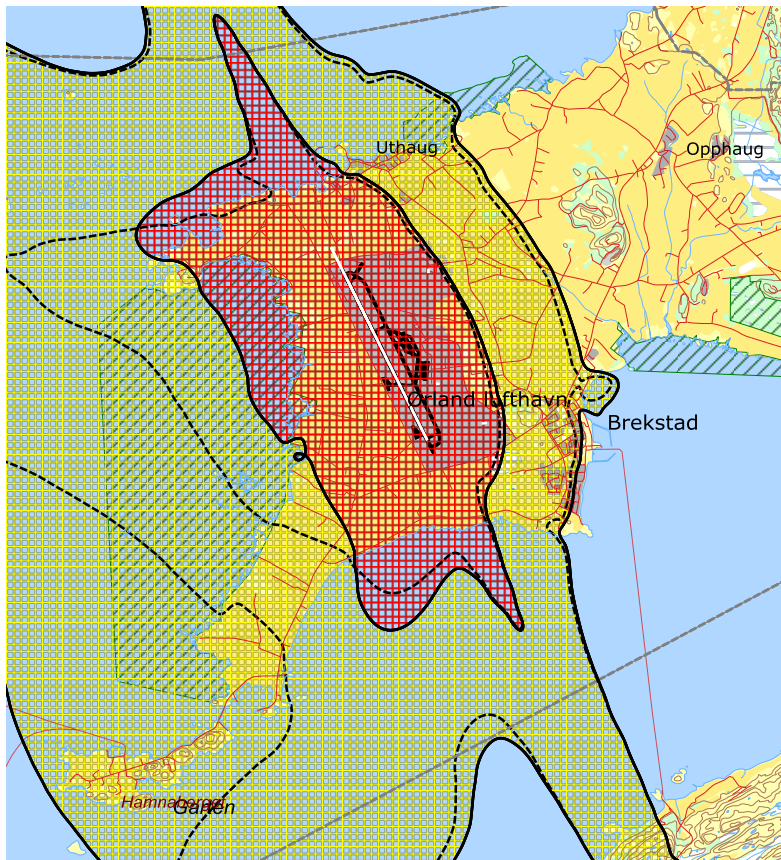
Figuren under viser utbredelsen av rød og gul støysone ved fremtidig flyving med F-35 og avgangstraséer fra alternativ 2. Antall flyavganger og sammensetning av flyflåte er den samme som i alternativ 1.

Utbredelsen av gul støysone vil i dette alternativet bli større enn i alternativ 1, og Gårten vil i sin helhet ligge innenfor denne. Grensen for gul støysone vil også strekke seg noe lenger vest slik at noe mer av Brekstad sentrum kommer i denne sonen.

Fremtidig støybilde, alternativ 2

En sammenlikning av de to alternativene viser forskjellen på utbredelsen av hhv gul og rød støysone.

Sammenstilling av alternativ 1 og 2

Hva er gul og rød støysone?

Retningslinjen T-1442 "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging" er primært et verktøy for reguleringsmyndighetene til bruk i planarbeidet. Retningslinjens anbefalinger kan brukes for å vurdere hvor godt egnet et område er for ulike typer utbygging og utnyttelse av arealer for mer eller mindre støyømfintlig bebyggelse, eller for å vurdere hvordan støy fra ny virksomhet vil påvirke et område med bebyggelse med støyfølsomt bruksformål.

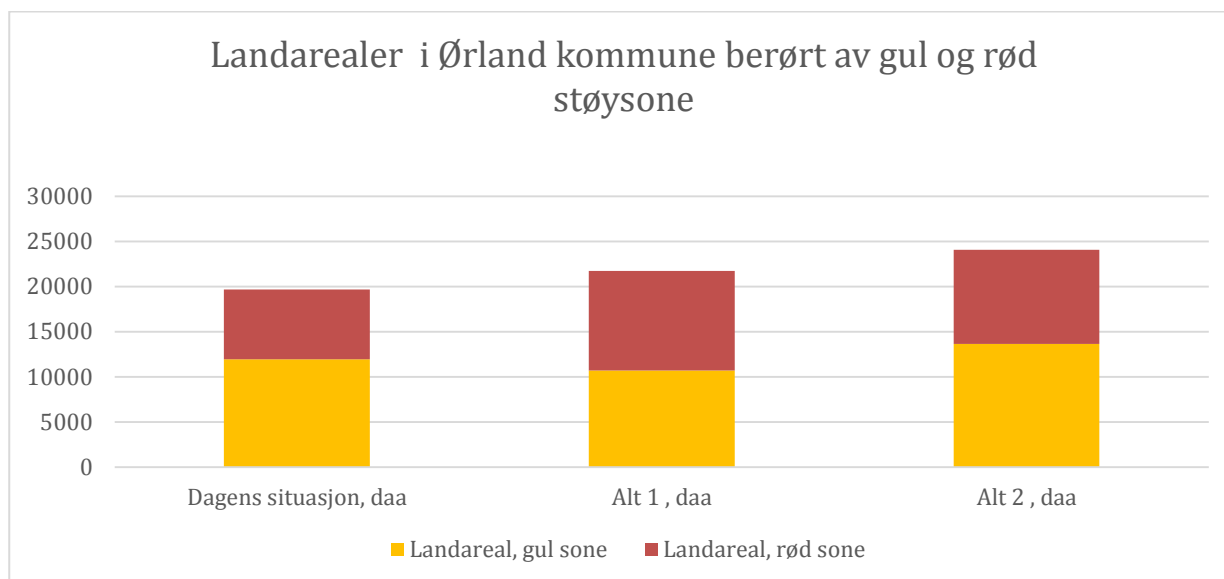
Retningslinjen angir at det bør beregnes støy og kartfestes en inndeling i to støysoner:

- rød sone, nærmest støykilden, angir et område som ikke er egnet til støyfølsomme bruksformål, og etablering av ny bebyggelse med støyfølsomt bruksformål skal unngås
- gul sone er en vurderingssone, hvor bebyggelse med støyfølsomt bruksformål kan oppføres dersom avbøtende tiltak gir tilfredsstillende støyforhold.

Støysonekartene viser utendørs støynivå 4 meter over terreng.

Konsekvenser for arealbruk som følge av støy

Samlet sett vil landareal beliggende innenfor gul og rød støysone i Ørland kommune bli større enn i dagens situasjon. Det foreligger to alternative utflyvmønstre fra flystasjonen, alternativ 1 og alternativ 2. Disse berører landområdene forskjellig og får forskjellige støymessige konsekvenser, se figur nedenfor.

Figur 1-2 Arealbelastning landareal (daa).

I dagens situasjon er 7700 daa berørt av rød støysone og 12000 daa av gul støysone. Både Brekstad og Uthaug ligger i gul støysone i dag. I alternativ 1 øker landarealet berørt av rød sone med 3300 daa i forhold til dagens situasjon, mens landareal berørt av gul sone reduseres med 1250 daa. I alternativ 2 øker landareal berørt av rød sone med 2700 daa, og berørt av gul støysone med 1700 daa. Både Brekstad og Uthaug vil fortsatt ligge i gul støysone.

Arealer i rød sone i nabokommuner er sjøareal. På land i Agdenes kommune vil arealene som berøres ligge innenfor gul sone.

Konsekvensene ved utbygging vil være stor for jordbruksområdene i begge alternativ, se egen temarapport for landbruk.

Areal med bebygde områder innenfor støysonen vil samlet sett bli mindre enn i dag for alternativ 1, totalt 41 daa mindre, men større i alternativ 2, totalt 225 daa større.

De støymessige konsekvensene for befolkning og befolkningens helse er utdypet i egne rapporter. I denne sammenheng vurderes i hvilken grad det er arealer for å kompensere for områder for bolig- og næringsutvikling som må erstattes som følge av støybelastningen. Dette utypes nærmere i 6.10 Konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønstre.

6.8 Restriksjoner

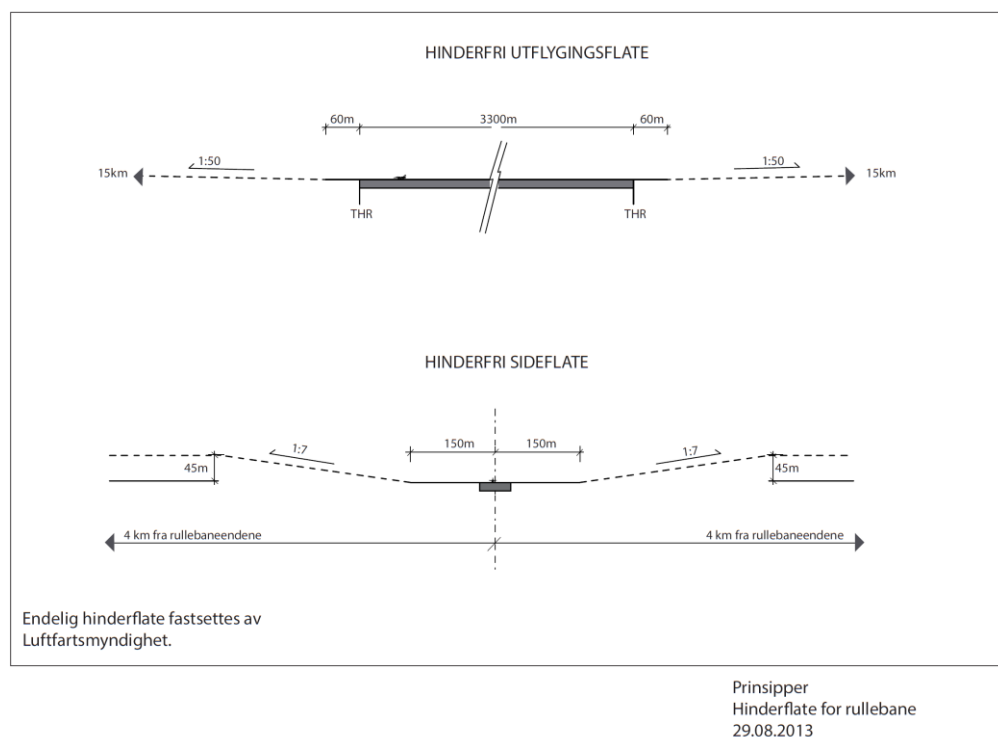
Hinderrestriksjoner er gitt av regelverk (Luftfartstilsynet, 2006).

Innenfor en avstand på 150 m fra rullebanens senterlinje må terrenget være flatt. Utenfor dette stiger et restriksjonsplan med en helning på 1:7 inntil en høyde på 45 m høyere enn rullebanen. Derfra er restriksjonsplanet flatt i en radius på 4 km fra rullebaneendene. Ingen bygg eller anlegg tillates å bryte restriksjonsplanet.

I lengderetningen må rullebanen være flat i hele rullebanens lengde + 60 m i hver ende. Herfra stiger restriksjonsplanet med en helning på 1:50 i en avstand på 15 km fra rullebanens endepunkt.

Alternativ 1 og 2 har et endepunkt 600 m lenger nord enn dagens situasjon, og har derfor et noe større område nordover enn i dag med hinderrestriksjoner.

I praksis betyr dette at det ikke kan bygges installasjoner over 45 m utover som for eksempel vindmøller innunder det arealet som omfattes av regelverket.

Figur 6-19 Prinsipper for hinderfri rullebane

6.9 Klauserings- og sikringssoner som påvirker arealbruk

I forbindelse med militære anlegg i nord vil det bli pålagt sikkerhetssoner som omfatter landbruksarealer utenfor planområdet. Disse vil bli fastsatt i kommuneplanen.

Videre vil det utenfor Ørland hovedflystasjon være arealer som må varsles som fareområder. Dette er overflygningssoner knyttet til de traseer som blir fastlagt som ut- og innflyvningssoner. I disse vil opphold innebære risiko for hørselskade uten bruk av verneutstyr. Faresonene må innarbeides i kommuneplanen.

6.10 Konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønster

Reguleringsplaner

Regulering av Brekstad sentrum – Reguleringsarbeidet vil dekke en del av kommunedelplan for Brekstad. Planområdet ligger øst og sør for kampflybasens områder. Utbyggingen av kampflybase vil ikke komme i konflikt med tiltaket.

Regulering av Ulsetmyran Næringspark – Det er behov for å legge til rette for nye næringsareal. Området ligger tett på Forsvarets område, rett sør for kampflybasen. Utbyggingen av kampflybase vil ikke komme i konflikt med tiltaket.

Regulering av Brekstad Vestre næringsområde. Området er på ca 100 daa og ligger like øst for Ulsetmyran Næringspark. Området ligger sør-vest for kampflybasen, tett inntil Forsvarets område. Utbyggingen av kampflybase vil ikke komme i konflikt med tiltaket.

Regulering av Uthaug havneområde – Vestre deler av område vil komme innunder rød støysone. Innenfor planområdet finnes boliger

Utvidelse av Ørland Kirkegård – Utbyggingen av kampflybase vil ikke komme i konflikt med tiltaket.

Tiltaket vil ikke ha konsekvenser for regulerte områder til bolig- og næringsformål i Bjugn kommune.

Forholdet til fylkes- og kommune(del)planer

Den demografiske utviklingen tilsier (jfr kap 6.4) et boligbyggingsbehov på ca 70 boliger per år fram mot 2030, dvs. totalt 1350. Dette er inklusive antatte boliger som blir tilbudt oppkjøp som følge av støykonskvensene.

Ørland kommune er i gang med sitt kommuneplanarbeidet og stedsutviklingsprosjekter for Brekstad. Kommunesenteret i Ørland kommune har potensiale for vekst og positiv utvikling både mhp næring og boligutvikling.

Områder satt av til havne- og boligformål i de vestre deler av kommunedelplan for Uthaug vil komme innunder rød støysone.

I dag er det spredt bebyggelse i LNF⁵-områder i kommuneplanens arealdel, blant annet Marihøna barnehage som ligger i grenseområdet mellom rød og gul sone. Konsekvenser for denne bebyggelsen omhandles i temarapportene for støy og befolkningens helse.

I Bjugn kommune er det i kommuneplanen lagt til rette med arealer for sentrumsfunksjoner i Botngård. Bjugn kommune har også lagt til rette for en arealbruk som tilsier en overdimensjonering på 450 boliger mht. beregnet boligbehov.

Samlet sett har regionen disponible arealressurser for bolig- og næringsformål. Gjennom gode planprosesser vil kommunene kunne legge godt til rette for å sikre arealer for fremtidig bolig- og næringsutvikling som støtter opp om nasjonale, regionale og lokale mål for lokal og regional utvikling. Dette vil være uavhengig av utbyggingsalternativ for etablering av ny kampflybase.

6.11 Konsekvenser i anleggsperioden

I anleggsfasen vil det være en opptrapping av lokale årsverk jf Figur 5-1 Opptrapping ulike personellgrupper på basen i kap 4. Disse kan utgjøre opp mot 90 til 100 sysselsatte på det meste, men vil trappes ned når anleggsfasen er over. Denne gruppen vil hovedsakelig bli rekruttert fra regionen og kan skrive seg fra noe mer innpendling og mindre utpendling, noe mer innflytting og mindre utflytting i en periode og redusert arbeidsledighet. Det presiseres at denne gruppen kommer i tillegg til entreprenørenes arbeidsstokk.

Dette vil ikke kreve tilrettelegging for boligbygging eller for næringsvirksomhet utover det som kommunene likevel bør sikre for den permanente driftssituasjonen.

Se for øvrig egen temarapport for anleggsperioden.

7 AVBØTENDE TILTAK

Kommunene Ørland og Bjugn står foran utfordringer med hensyn til tilrettelegging av tjenestetilbudet for befolkningen som følge av utvikling av kampflybasen på Ørlandet, men også som følge av demografiske endringer uavhengig av og utover dette. Plantiltak for boligbygging og tvidet tjenestetilbud kan være nødvendig.

Kapasiteten for barnehagebarn vil være fylt opp innen 2020. Det kan som en følge av dette også bli en utfordring med å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft.

Kapasiteten i barneskolen vil møte sin grense i perioden 2017 – 2019. Kapasiteten i ungdomstrinnet vil være tilfredsstillende i hele perioden.

Som følge av utbyggingen vil det bli en vekst særlig i aldersgruppene mellom 30 og 40 år. Tilrettelegging for arbeidsplasser, attraktive boområder og kulturtilbud vil være viktig for denne gruppen. Om denne prognosen viser seg å bli rett, vil det også medføre betydelig vekst i antall småbarn.

Antallet eldre øker prosentvis aller mest uavhengig av utbyggingen; det vil være en generell samfunnsutfordring å legge til rette med gode bo- og omsorgstilbud for denne gruppen.

Det er viktig å sikre nok arealressurser til bolig- og næringsutvikling, og at dette blir attraktive områder med et differensiert tilbud ulike grupper. Kommunene må som følge av dette tiltrekke seg flere dyktige fagfolk innfor byggesak, planlegging og prosjektledelse (Rambøll, 2013).

Investeringene som behøves for å møte befolkningsveksten bør komme i forkant av veksten. Dette innebærer en finansiell utfordring for kommunene da dagens skatteinntekter må finansiere fremtidens behov.

Aktuelle tiltak kan være:

- Forsvarsbygg (på oppdrag fra Forsvarsdepartementet) regulerer og bygger boliger for en del kommende nyansatte for å hindre akutt boligmangel og unødvendig prisstigning. Boligdirektivet for Forsvaret vil bli lagt til grunn for dimensjonering av behovet.
- Etablering av samarbeidsorgan mellom Forsvaret og kommunen for å håndtere beredskap, familiepolitikk og integrering av nye innbyggere i lokalsamfunnet.
- Kommunen må utarbeide strategi for å skaffe nødvendig lokal kompetanse innen kommunal forvaltning og tjenesteyting innenfor eksempelvis skole- og helsesektoren

ALM har lagt til grunn en befolkningsvekst samlet i de to kommunene på ca 2000 fra i dag og fram til 2030. Vel halvparten av denne veksten skyldes kampflybasen – noe under halvparten ligger inne i «grunnprognosen», utviklingen uten opptrapping av kampflybasen, jfr SSBs prognose 4M 2012.

Generelt mener Ørland kommune at virkningene av å etablere kampflybase for F35 på Ørland vil være større enn hva vi har lagt til grunn og utredningene har vist. Kommunen legger derfor til rette for større vekst i sysselsetting og i befolkningsutviklingen. Ørland kommune legger til grunn en befolkningsvekst i Ørland kommune som følge av opptrapping av kampflybasen på ca 1800 – 2000 fram til 2030.

Skal det kunne skje, må vesentlige forutsetninger endres. Sammenlignet med ALMs prognose, legger kommunen til grunn:

- Flere arbeidsplasser i forsvaret enn de som er direkte knyttet til drift av kampflybasen, dvs at forsvaret kommer til å lokalisere flere funksjoner til Ørland
- Flere arbeidsplasser utenfor forsvaret som følge av leveranser til forsvaret i driftsfasen, bedriftsetablering på basis av forsvarets etterspørsel etter varer og tjenester
- Lavere innpendlingsandel – større grad av bosatte i kommunen blant de forsvarsansatte.

Det kan godt være at Forsvaret på sikt kommer til å trappe opp virksomheten på Ørland i større grad. Luftforsvaret kan lokalisere flere funksjoner enn dem som er knyttet til F-35 og vedtaket pr. i dag omfatter. I vår analyse er det lagt til grunn relativt lav andel vare- og tjenestekjøp fra regionen. Dette bygger på

tidligere analyser av Forsvarets innkjøpsvirksomhet og på nåværende innkjøp fra flystasjonen fra leverandører i regionen. Om andelen leveranser fra regionen skal økes, må det aktivt legges til rette for det. Innkjøpspolicy må endres slik at det i større grad muliggjør lokale bedrifter å kunne vinne anbud innenfor regelverket. Det betyr blant annet å dele opp innkjøp i flere mindre anbud. Videre kan det være en strategi å motivere for bedriftsetableringer i bransjer som en nå ikke finner i regionen. Det forutsetter samarbeid mellom Forsvaret, regionale myndighet og kompetansemiljøer utenfor regionen som kan se markedspotensiale i å etablere seg i regionen. Et spørsmål er om teknologimiljøet i Trondheim kan være med å muliggjøre slike virksomhetsetableringer.

En lavere innpendlingsandel enn hva vi har lagt til grunn vil også kunne gi større befolkningsvekst. Dette gjelder generell inn- og utpendling og spesielt for ansatt i Forsvaret. Det handler om å tilrettelegge for bosetting i regionen og å sørge for at regionen bygger opp den nødvendige kompetansen so Forsvarets virksomhet krever.

Høy boattraktivitet forutsetter godt utbygd tilbud innenfor kommunale tjenester, kultursektoren og fritidssektoren. Et samarbeid mellom Forsvaret og lokale myndighet kan være et bidrag for å realisere større kulturbygg og idrettshaller.

Plantiltak for å sikre bærekraftig vekst kan være:

- Kommunen må sørge for at det reguleres nok boligtomter og næringsarealer
- Kommunen må planlegge for tilstrekkelig opprustning av det kommunale tjenestetilbudet, innen barnehage, barneskole og eldreomsorg
- Kommunen må vurdere behov for styrking av kapasiteten på det lokale kulturtilbud både for å fremstå som attraktiv bostedskommune samt ta høyde for fremtidig kapasitetsbehov.
- Kommunen må vurdere behov for tilrettelegging av flere rekreasjons- og nærmiljøtilbud i takt med befolkningsøkning samt behov for økt vedlikehold av eksisterende.

8 REFERANSER OG KILDER

(u.d.).

Temarapport støy. Oslo: Forsvarsbygg.

Temarapport trafikk. Oslo: Forsvarsbygg.

Temarapport helse. Oslo: Forsvarsbygg.

Temarapport anleggsperioden. Oslo: Forsvarsbygg.

Bjugn kommune. (2010). *Planstrategi for Bjugn 2010 - 2020/2025*. Bjugn: Bjugn kommune.

Bjugn kommune. (2013). *Planbeskrivelse med konsekvensutredning. Kommuneplanens arealdel 2013-2025*. Bjugn: Bjugn kommune.

Forsvarsbygg. (2011). *Strategis konsekvensutredning. delutredning støy, landskap, naturmiljø, kulturminner og kulturmiljøer samt reindrift (støy). Lokalisering av nye kampfly*. Oslo: Forsvarsbygg.

Forsvarsbygg kampflybase. (2013). *Reguleringsplan med konsekvensutredning for Ørland flystasjon*. Oslo: Forsvarsbygg kampflybase.

Luftfartstilsynet. (2006). *bestemmelser for sivil luftfart. BSL E-3-2. Kap 10.*. Luftfartstilsynet.

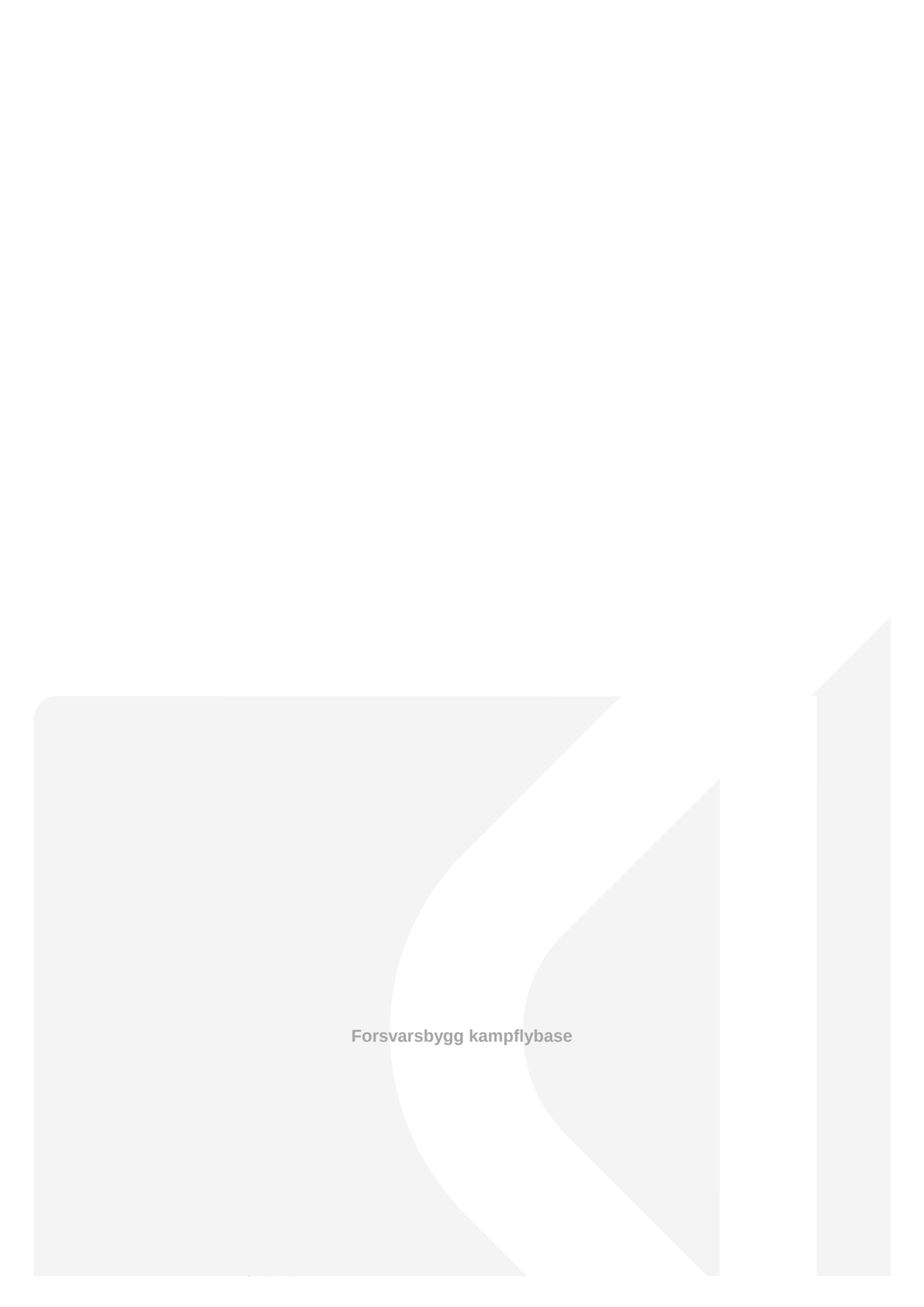
Rambøll. (2013). *Demografi som følge av ny kampflybase. Utredning*. Trondheim: Rambøll.

Sør-Trøndelag fylkeskommune. (2013). *Regional strategi for arealbruk. Planprogram*. Trondheim: Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Telemarksforskning. (2013). *Konsekvenser av mulig sammenslåing av Bjugn og Ørland kommuner*. Bø: Telemarksforskning.

(2013). *Temarapport landbruk*. Oslo: Forsvarsbygg.

Ørland kommune. (2013). *Planstrategi*.

Forsvarsbygg kampflybase